

HØGSKOLEN STORD/HAUGESUND

Hvordan kan rektors blogg være en mediator for skoleutvikling?

Masteroppgave i IKT i læring
utført ved Høgskolen Stord/Haugesund -
Lærer- og kulturstudium

av Sveinung Igesund

Stord

mai 2010

Dette arbeidet er gjennomført som ledd i masterprogrammet i IKT i læring ved Høgskolen Stord/Haugesund. Studenten står selv ansvarlig for metodene som er anvendt, resultatene som er fremkommet og konklusjoner og vurderinger i arbeidet.

Forord

Det er med glede jeg kan konstatere at siste punktum kan settes for denne lange, men spennende og lærerike reisen og begynne å takke de som har bidratt og hjulpet meg på veien fram.

En stor takk til min veileder, Anne Kristin Rønsen ved Høgskolen Stord/Haugesund, som har "feedet meg forward" med sine formative vurderinger av mitt arbeid både på det tekniske detaljnivået som på forskningsnivået. Takk til profilansvarlig Kjellfrid Mæland som veiledet meg på metodedelen og forskningsskissen. Takk også til studieleder Jostein Tvedte for gode samtaler på Rommetveit. Og takk til Elen Instefjord, Lars Vavik og Steinar Westrheim for god veiledning på tidligere oppgaver på studiet. Jeg vil også rette en kjempestor takk til personalet på biblioteket på Rommetveit. Selv om jeg har vært fjernstudent, har jeg alltid blitt tatt vel i mot og fått førsteklasses personlig oppfølging og bøker rett i postkassen.

Det er også på sin plass å takke min informant for å ta seg tid til å være med på studien i en hektisk rektorhverdag og for å være et inspirerende forbilde for andre rektorer.

Jeg vil takke mine nærmeste ledere, Grete Markeseth Aasen og Ivar Berdal ved Ulriken skolesenter i Bergen, for å ha lagt til rette slik at studiene var mulig. Takk også til Hordaland fylkeskommune for stipend til å dekke studieutgifter.

Det er umulig å tenke tilbake på tiden ved HSH uten å tenke på alle dere medstudenter som gjorde oppholdene på Stord til positive stunder med quiz på "Den Blå Timen" på Leirvik. Takk til gjengen som bodde hos Eli på Bergly og spesielt romkamerat Tore for gode samtaler på kvelden.

Til slutt vil jeg takke min kone, Irene, og våre tre barn for å ha vært tålmodige og gitt meg tid til å fordype meg i og fullføre denne oppgaven.

Mai 2010

Sveinung Igesund

Sammendrag

Bakgrunnen for denne oppgaven var den nye situasjonen med sosiale nettmedier og bruk av disse i skolen. Fokuset har vært på hvordan elever og lærere kan bruke disse i undervisningen, men siden forskning viser at rektor er helt sentral i innføringen av IKT i skolen, så valgte jeg å se på rektors bruk av ny teknologi og medium. Jeg ville se på det nye fenomenet rektors blogg og valgte å se på hvordan rektor via rektors blogg kan lede utviklingsprosesser i forhold til bruk av IKT og nye medier i skolen og dermed kanskje være en rollemodell eller læringsleder i skoleutviklingen. Problemstillingen ble dermed: *Hvordan kan rektors blogg være en mediator for skoleutvikling?* Og forskningsspørsmålet som ble stilt var hvordan rektors blogg kan bidra i prosessene knyttet til skolen som lærende organisasjon? Det har vært et mål å få frem rektors erfaringer med rektors blogg ut i fra et perspektiv på skoleutvikling og lærende organisasjoner. Studien er en kvalitativ kasusstudie av en rektors blogg der jeg har sett på den aktuelle bloggen og analysert dens aktivitet og innhold og sammenholdt dette med et onlineintervju av rektor og hans egne betraktninger rundt praksisen. Denne empirien har jeg deretter sett på opp i mot teori og forskning på feltet lærende organisasjoner og bl.a. blogging og føringer fra ITU og Becta om at skoleledere bør gå foran som gode eksempel. Min studie har funnet at rektors blogg kan være en arena som medierer flere av de disiplinene eller prosessene som kjennetegner skolen som en lærende organisasjon. Først og fremst har rektors blogg et potensial som åpen og gjensidig kommunikasjonskanal for samarbeid mellom skole og hjem som utfordrer etablerte modeller og forestillinger som kan hindre nytenkning. Det har kommet frem noen muligheter og begrensninger denne praksisen kan ha, men også hvilke prosesser som bør ligge til grunn og hvordan disse kan forsterkes gjennom rektors blogg. Det antydes også hva slags kompetanse rektor bør ha. Avslutningsvis presenterer jeg noen suksesskriterier knyttet til denne praksisen for andre rektorer som er nysgjerrige på fenomenet rektors blogg.

Abstract

The background of this study was the new situation around with new social media and the use of these in schools. There has been a focus on how teachers and pupils can use these in class. But since research shows that the principal's role is essential in incorporating ICT in schools, I chose to look at the principal's use of new technology and new media. I wanted to investigate further the new phenomenon: *The Principal's Blog*, and my choice was to see how the principal through The Principal's Blog could lead processes of development regarding the use of ICT and new media in schools and by that also being a role model or leader of learning. So I ended with this problem of discussion: *How can The Principal's Blog be a mediator of school development?* And my research question was how can The Principal's Blog contribute to the processes associated with the school as a learning organisation? The goal of this study has been to focus on the principal's experience with The Principal's Blog from a perspective school development and learning organisations. It's a qualitative case study of one principal's blog where I have observed the actual blog and analysed its activity and content and compared it to an online-interview of the principal and his thoughts around this activity. These empirical data have then been discussed in the light of theory and research on learning organisations, blogging and recommendations from national school agencies stating that principals should lead by example. My study's findings are that The Principal's Blog can actually be an arena that can mediate the disciplines or processes which identifies the school as a learning organisation. Primarily The Principal's Blog has a potential of being an open and mutual channel of communication for cooperation between schools and homes which challenge established models and ideas that might prevent new thoughts. I have found some potential possibilities and limitations of this practice, but also which processes that should already be present and how these can be reinforced through The Principal's Blog. There is also an implication of what kind of competence or literacy the principal should hold. Finally I present some success criteria related to this practice which other principals that are interested in pursuing this new phenomenon might find useful.

Innholdsliste

Forord.....	1
Sammendrag.....	2
Abstract.....	3
Innholdsliste.....	4
1 Innledning.....	7
1.1 Bakgrunn for oppgaven - Trender i tiden og ny praksis	7
1.2 Problemområde og problemstilling.....	8
1.3 Undersøkelseskontekst.....	10
1.4 Begrensning av oppgaven.....	10
1.5 Begrepsavklaring.....	11
1.5.1 Hva er web 2.0?	11
1.5.2 Hva er en blogg?	11
1.5.3 Hva er en lærende organisasjon?	12
1.5.4 Hva er skoleutvikling?.....	13
1.5.5 Hva er digital kompetanse?	13
1.6 Egen bakgrunn	14
1.7 Oppgavens oppbygning	14
2 Teori og litteraturstudie	15
2.1 Innledning	15
2.2 Læringsteoretisk plassering	16
2.2.1 Sosiokulturelt perspektiv.....	16
2.2.2 Mediering og artefakter	16
2.2.3 Kommunikasjon, interaksjon og dialog	18
2.2.4 IKT som artefakt	20
2.3 Lærende organisasjoner	21
2.3.1 Personlig mestring.....	23
2.3.2 Mentale modeller	24
2.3.3 Felles visjon.....	25
2.3.4 Gruppelæring.....	26
2.3.5 Systemtenkning	27
2.4 Blogging.....	28
2.5 Digital kompetanse	29
2.6 Nasjonale og internasjonale rapporter.....	30

2.7	Innledning om forskning på området	32
2.8	Forskning på blogg	32
2.9	Forskning på skolen som en lærende organisasjon.....	33
2.10	Sammendrag	35
3	Metode.....	36
3.1	Valg av metode og perspektiv	36
3.2	Design og tilnærming.....	37
3.3	Kvalitativ metode	37
3.4	Kasusstudie	37
3.5	Dokumentanalyse og bruk av teori.....	39
3.6	Kvalitativt onlineforskningsintervju	39
3.7	Utvalg av intervjuobjekt.....	41
3.8	Analysemetode	41
3.9	Validitet, reliabilitet og selvkritikk	42
3.10	Forskningsetiske hensyn og normer	44
4	Innsamling av data/Empiri	45
4.1	Hovedpunkt fra gjennomgang av rektors blogg	45
4.1.1	Innsamling av data fra rektors blogg - kontekst.....	45
4.1.2	Deskriptivt analyse av rektors blogg	45
4.1.3	Moment fra rektors blogg	46
4.2	Moment fra intervju med rektor - kontekst	47
4.3	Moment i forhold til prosessene knyttet til skolen som lærende organisasjon? 48	
4.3.1	Personlig mestring	48
4.3.2	Mentale modeller	49
4.3.3	Felles visjon.....	49
4.3.4	Gruppelæring.....	50
4.3.5	Systemtenkning	52
4.4	Metodiske refleksjoner om datainnsamlingen.....	52
4.5	Oppfølgingsintervju	53
4.6	Oppsummering av funn i empirien	54
5	Analyse og drøfting – Hvordan kan rektors blogg bidra i prosessene knyttet til skolen som lærende organisasjon?	55
5.1	Inndeling i kategorier	55
5.2	Bloggen som arena for personlig mestring.....	55

5.3	Bloggen som arena for mentale modeller	58
5.4	Bloggen som arena for felles visjon	60
5.5	Bloggen som arena for gruppelæring	63
5.6	Bloggen som arena for systemtenkning	66
6	Oppsummering.....	68
6.1	Konklusjon.....	70
6.2	Implikasjoner – videre forskning	72
7	Litteraturliste.....	74
8	Figurliste	78
9	Vedlegg.....	79
9.1	Intervjuguide.....	79
9.2	Oppfølgingsspørsmål til rektor	86
9.3	Samtykkeskjema/informasjonskriv til rektor	87
9.4	Meldeskjema – NSD	88

1 Innledning

Målet med denne studien var å få kunnskap om hvordan rektors blogg kan være en mediator for skoleutvikling. Dette ville jeg prøve å få svar på ved å gjennomføre en kvalitativ kasusstudie der jeg så på hvordan en rektors blogg kan bidra i prosessene knyttet til skolen som lærende organisasjon.

1.1 Bakgrunn for oppgaven - Trender i tiden og ny praksis

Under arbeidet med en oppgave om pedagogisk bruk av wiki, leste jeg meg opp på emnene web 2.0 og skoleutvikling. Som en åpen avslutning på den oppgaven, luftet jeg tanken om at ikke bare lærere og elever bør ha kompetanse på web 2.0-verktøy som blogg og wiki, og siden forskning viser (Tømte, 2006) at skolelederne er sentrale for at utviklingsarbeid skal lykkes, så bør kanskje også rektorene gå foran med et godt eksempel med den symbolverdi det innebærer. Jeg luftet tanken også på del og bruk-nettverket¹ og fikk umiddelbar positiv tilbakemelding. Noen rektorer hadde allerede startet sin egen blogg. Og ikke bare rektorer. Tidligere kunnskapsminister Bård Vegard Solhjell hadde sin egen blogg² når han var kunnskapsminister der han tenkte høyt om jobben sin og kommuniserte med alle som tok kontakt.

Når vinden blåser sterkt, vil noen bygge murer for å beskytte seg, mens andre vil bygge vindmøller. (Kinesisk ordtak)

Elevene har lenge vært aktive på sosiale nettverk på Internett utenfor skolen. I følge ITUs rapport Nye Nettfenomener fra 2008 var 70 % av ungdommene mellom 16 og 19 år daglig aktive på sosiale nettverk. Også noen av lærerne har blogget og deltatt i ulike nettverk. Skolene har fått hjemmesider og LMSer eller læringsplattformer der elever og lærere er aktive. De samhandler både virtuelt og i virkeligheten, men hva med rektor, skolelederen som skal være visjonær og et pedagogisk fyrtårn?

Dette førte til at jeg ønsket å se nærmere på fenomenet rektors blogg og se på det opp i mot teori og forskning. Var det mulig at jeg kunne finne støtte for at denne nye

¹ <http://delogbruk.ning.com/group/skoleledelse/forum/topics/boer-rektorene-ha-sin-egen?commentId=2808744:Comment:17881&groupId=2808744:Group:8702g>

² <http://bardvegard.no/>

praksisen har livets rett? Og hvilke erfaringer har rektorer som allerede har en rektors blogg?

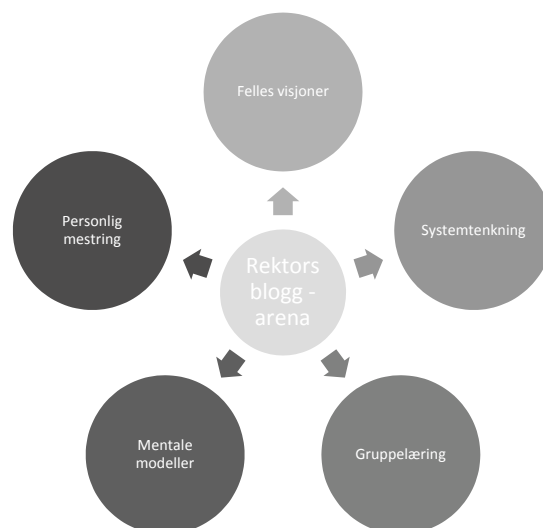
1.2 Problemområde og problemstilling

Formålet med min avhandling var å se på fenomenet *rektorer som blogger* og dokumentere eventuelle positive eller negative ringvirkninger av dette i et skoleutviklingsperspektiv. Jeg ønsket å se nærmere på hva fenomenet ”rektors blogg” kan tilføre skolehverdagen og om rektors nye praksis kan skape ringvirkninger i skoleorganisasjonen. Problemstillingen min er:

Hvordan kan rektors blogg være en mediator for skoleutvikling?

Jeg velger å forstå skoleutvikling i tråd med Utdanningsdirektoratets program for skoleutvikling 2005-08, som sier at det handler om å utvikle seg i tråd med idealet for lærende organisasjoner. For å utforme et forskningsspørsmål ville jeg koble sammen fenomenet *rektors blogg* med Peter M. Senges (1990) fem krav eller disipliner for en lærende organisasjon.

- Hvordan kan rektors blogg bidra i prosessene knyttet til skolen som lærende organisasjon?

Figur 1 Rektors blogg som arena for Senges fem disipliner for en lærende organisasjon

Jfr. Senges teori om lærende organisasjoner (1999) er der behov for å etablere en arena og et system for å oppnå dialog, refleksjon, deling og utvikling av en felles visjon i en lærende organisasjon, og jeg lurte på om rektorer som aktivt bruker det sosiale web 2.0-verktøyet weblogg i sitt virke opplevde bloggen som den arenaen Senge forfekter.

I undersøkelsen ville jeg for det første se på hvilke erfaringer rektor hadde gjort med rektors blogg ved sin skole. Jeg ville også se på selve bloggen med aktivitet og innhold. Dette ville jeg så se på i lys av teori og forskning på blogging, men også på lærende organisasjoner eller skolen som lærende organisasjon. Jeg ville så se om de kjennetegn på prosesser som teori og forskning skisserer kunne identifiseres i forhold til om rektors blogg faktisk kan mediere skoleutvikling. Dette kan komme til nytte for andre som søker nye måter å utvikle skolen som organisasjon. Avslutningsvis ville jeg se på om der er spesielle forutsetninger som ligger til grunn for å få en positiv effekt av praksisen.

Jeg så først på teori og tidligere forskning blant annet med bestillinger fra ITU (Tømte, 2006) og Becta (2003) om å se nærmere på rektors rolle i bruk av IKT og som en som går foran med et godt eksempel i forhold til ny praksis. Deretter ville jeg bruke Peter Senges teori om den lærende organisasjon (1999) gjennom hele studien sammen med sosiokulturell læringsteori og blogging. Dette er teoridata som former den videre datainnsamling, de empiriske data, som kommer fra dokumentanalyse av blogg og intervju med rektor. Deretter ville analysen av de innsamlede data og teori, kunne ut i en drøfting og rapport.

Der er mange begrep som må defineres, som for eksempel hva er skoleorganisasjonen? Er det bare lærerne og administrasjonen, eller omfatter den også elever og foreldre? Knut Roald (2006) sier at dersom skoler skal kunne være lærende organisasjoner, så vil det ut i fra Senges synspunkt, være avhengig av et velfungerende partnerskap mellom lærere, elever, foreldre og lokalmiljø. Roald mener at en, så langt det er mulig, må sørge for at også elever og foreldre får tilført en systemisk helhetsforståelse. En kan da ikke se på elever og foreldre som "brukere" av skolen. De

må forstås som aktivt involverte deltagere i skolens utviklingsoppgaver – altså aktive og ansvarlige ”borgere” i et skolefelleskap.

Siden rektors blogg er et nytt fenomen, vil det være interessant å bidra i utviklingen av teori på feltet. Kan rektorer som blogger være en ny praksis som lett kan tilpasses alle skoler?

1.3 Undersøkelseskontekst

For å kunne svare så godt som mulig på problemstillingen, valgte jeg å se på en rektors blogg der rektoren hadde vært aktiv over et tidsrom på to år. I tillegg ble bloggen jevnlig oppdatert med nye innlegg, ikke bare fra rektor, men også fra elever og foreldre og andre. Bloggen var åpen for kommentarer og nye innlegg, og dette var en flittig brukt funksjon.

Dette i motsetning til noen av de få andre rektorbloggene jeg fant mens jeg foretok en innledende undersøkelse av forskningsfeltet. Noen hadde ikke åpnet for kommentarer og var dermed ikke åpne for dialog. Andre hadde åpnet for kommentarer, men de ble aldri kommentert. Her kan en spørre seg hvorfor. Var innleggene av en slik karakter at de ikke innbød til dialog? Dette kommer jeg nærmere inn på i drøftingen. Andre blogger hadde vært aktive bare i en begrenset periode før det ble slutt på nye innlegg.

Skolen og rektor er anonymisert og gitt fiktive navn for at de ikke skal være identifiserbare. Rektor blir bare nevnt som rektor, og skolen har jeg kalt Bloggerud skole og ligger et sted i Norge. Skolen er en grunnskole (1. til 7. trinn) med 300 elever og 25 lærere. Skolen har i tillegg forut for opprettelsen av rektors blogg, hatt et sterkt fokus på foreldremedvirkning og samarbeid mellom skole og hjem.

1.4 Begrensning av oppgaven

Når en bruker teori om lærende organisasjoner, vil det være nærliggende å tenke seg at en skal se på hele organisasjonen, men denne oppgaven vil gå ut i fra rektors perspektiv og hans opplevelse, samt hvordan det hele fremstår ut i fra rektors blogg på Internett. Blogg som medium kjennetegnes ved gjensidig kommunikasjon, og det er nettopp på gjensidig kommunikasjon hovedfokus vil ligge, men samtidig vil jeg se på

den nye praksisen i et skoleutviklingsperspektiv der ledelsen går foran med gode eksempler.

1.5 Begrepsavklaring

Jeg vil her avklare de mest sentrale begrepene jeg er innom i avhandlingen.

1.5.1 Hva er web 2.0?

Web 2.0 er en benevnelse som refererer til annengenerasjons nettjenester som er tilgjengelige på Internett som lar brukere samarbeide og dele informasjon på nett³. Eksempler på dette er YouTube, Wikipedia og blogger.

1.5.2 Hva er en blogg?

Bloggen, med mulighet for tilbakemeldinger fra leserne og diskusjoner, har i stor grad tatt over for de tradisjonelle personlige hjemmesidene. Technorati.com⁴, som er en søkemotor for bloggøsferen, sporet fra 2002 til 2008 133 millioner blogger.

Ordet *blogg* kommer fra engelsk og er en kombinasjon av ordet *web* (world wide web) og ordet *log* eller *logg* på norsk. *Weblog* har så blitt forenklet til *blog* eller *blogg* på norsk med den tilhørende aktiviteten *blogging* eller verbet *å blogge*. I utgangspunktet kan en si at det er en hjemmeside på Internett, men der den gamle hjemmesiden bare kunne leses som enveiskommunikasjon, er en typisk blogg sosial på den måten at den åpner for kommunikasjon med andre. Kristensen (2007) peker på at mange sammenligner bloggen med en dagbok på nett, men at bloggen i motsetningen til en dagbok, i utgangspunktet er åpen og sosial, og en skriver for et publikum som kan komme med respons i form av kommentarer på bloggens innlegg. Samtidig er den også sosial ved at den kan ha lenker til andre blogger og på den måten er med på å bygge nettverk. Videre kjennetegnes bloggen av at innleggene ligger kronologisk ordnet med den nyeste øverst. Eldre innlegg arkiveres under måned og år. Hyppige og regelmessige oppdateringer er også et viktig kjennetegn som Jill Walker Rettberg peker på i "Blogging" (2008). Hun argumenterer også for at bloggen ikke bare kan være en sjanger på Internett, men et medium i den forstand at Internett formidler ulike

³ <http://oreilly.com/web2/archive/what-is-web-20.html>

⁴ <http://technorati.com/blogging/article/state-of-the-blogsphere-introduction/>

medier som filmer, musikk, spill, nyheter, oppslagsverk og blogger for å nevne noen. Hun sier at om en ser slik på det, så har en innenfor mediet blogg mange undersjangre som for eksempel dagbøker, politiske blogger og temablogger. Men om en velger å se på bloggen som en sjanger, så kan en legge til kjennetegn som at de ofte blir holdt i en personlig stil skrevet i første person. Jeg velger å se på bloggen som et medium, noe også min informant gjorde da han opprettet rektors blogg.

1.5.3 Hva er en lærende organisasjon?

Der finnes mange definisjoner på hva en lærende organisasjon er, og jeg tar utgangspunkt i Peter M. Senges bok fra 1990 "Den femte disiplin" der han gir definisjonen:

En lærende organisasjon (...) er en organisasjon som kontinuerlig forbedrer sin evne til å skape sin egen fremtid. (1990:19)

I følge Senge er det fem disipliner som til sammen virker slik at der oppstår prosesser i en organisasjon. Det er disse prosessene som må være tilstede for at vi skal kunne snakke om en lærende organisasjon. En lærende organisasjon er en prosess og ikke noe man er.

Definisjonen av skolen som lærende organisasjon bygger på Utdannings- og forskningsdepartementet (2005): *Lærer elevene mer på lærende skoler – en snarvei til Kompetanseberetningen 2005*

En lærende organisasjon kan defineres som en organisasjon som utvikler, forvalter og tar i bruk sine kunnskapsressurser slik at virksomheten totalt sett blir i stand til å mestre daglige utfordringer og etablere ny praksis når det er nødvendig. (2005:9)

Roald (2004) viser til sin forskning om skoler som lærende organisasjoner at:

Skular som lykkast, ser ut til å ha funne ein fruktbar balanse mellom erfaring og forventning, aksjon og refleksjon, struktur og kultur, interne og eksterne impulsar. (2004:15)

Dette betyr at skolenes handlinger hele tiden er basert på tidligere erfaringer, kontinuerlig evaluering og at en har et helhetlig syn på alt som skjer i skolen.

1.5.4 Hva er skoleutvikling?

Hva ligger i begrepet skoleutvikling? Utdanningsdirektoratets program for skoleutvikling 2005-08, sier at det handler om å utvikle seg i tråd med idealet for lærende organisasjoner. Vi ser at nok en gang dukker dette begrepet *lærende organisasjon* opp. Det er tydeligvis sentralt i norsk skolevesen:

En lærende skole kjennetegnes av å:

- være en attraktiv arbeidsplass der dyktige medarbeidere føler at de har mulighet til å lære, og tilstrekkelig armslag til å gjøre en god jobb*
- ha en tydelig ledelse som gir retning for skolens arbeid; medlemmene av organisasjonen går i samme retning uten å gå i takt*
- ha god evne til å vurdere egen praksis, og konvertere analysen til praktisk forbedringsarbeid*
- ha fokus på kjerneoppgavene; både hverdagsforbedringer og mer omfattende endringsprosesser tar utgangspunkt i elevenes læring og læringsmiljø. (2005:4)⁵*

Utdanningsdirektoratet understreker betydningen av at man i skolen har et visst handlingsrom og en ledelse som kommuniserer retningen på arbeidet. Det er viktig med evaluering og iverksettelse av tiltak i etterkant. Og hele tiden skal *elevene* være i fokus.

1.5.5 Hva er digital kompetanse?

I forbindelse med innføringen av L06 ble begrepet digital kompetanse introdusert i skolen.

⁵ http://www.udir.no/upload/skoleutvikling/programbeskrivelse_skoleutvikling.pdf

“Digital kompetanse er ferdigheter, kunnskaper, kreativitet og holdninger som alle trenger for å kunne bruke digitale medier for læring og mestring i kunnskapssamfunnet”. (Erstad, Kløvstad, Kristiansen & Sjøby, 2005:30)

L06 sier at dette er en basiskompetanse ved siden av bl.a. lesing og skriving. Det er altså noe elevene skal beherske, og da må vel også lærerne være i stand til å undervise i dette? Og hva med rektor? Jeg ville se om rektor i denne studien faktisk var digitalt kompetent.

1.6 Egen bakgrunn

Min egen bakgrunn er som utdannet adjunkt fra universitetet i Bergen med nordisk mellomfag, engelsk og spansk grunnfag, IKT for humanister delfag, PPU og spesialpedagogikk – del1 fra Høyskolen i Bergen. Jeg har jobbet i både videregående og ungdomsskolen, der jeg også var IKT-ansvarlig. De siste tre årene har jeg vært lærer ved Ulriken skolesenter, en skole for pasienter ved sosiale og medisinske institusjoner i Bergen, hvor jeg underviser elever som er innlagt ved Haukeland sykehus.

IKT-revolusjonen i skolen gjorde at jeg følte et sterkt behov for å øke kompetansen på feltet IKT i læring og studenttilværelsen ved HSH var et faktum. Det har åpnet mine øyne for noen av de muligheter IKT og nye medier kan bringe i skolen.

1.7 Oppgavens oppbygning

I dette første kapittelet har jeg presentert valg av tema og bakgrunnen for valg av problemstilling rundt det nye fenomenet som har dukket opp på skolehimmelen. Jeg har presentert problemstillingen og forskningsspørsmålet. Deretter har jeg beskrevet undersøkelseskonteksten og den valgte skole og rektor. Jeg har også gitt en begrepsavklaring over sentrale begreper og pekt på oppgavens avgrensinger.

I andre kapittel har jeg gitt en oversikt over den kunnskapen som finnes på området ved å se på rapporter og teori som jeg har funnet ved å søke i bibliotekbaser og på Internett, eller som jeg har møtt som pensum i løpet av masterstudiet. Jeg presenterer et sosiokulturelt læringsperspektiv og knytter dette mot blogg gjennom å forklare mediering, artefakter og dialog. Deretter presenterer jeg Peter M. Senges fem

disipliner som beskriver de prosesser som kjennetegner en lærende organisasjon. Jeg presenterer Glosvik og Roald sine kommentarer til Senges teori ut i fra et skoleperspektiv. Deretter får Retteberg komme til orde i forhold til blogging og sosiale nettverksteorier. Til slutt ser jeg på forskning i forhold til Senges teori om lærende organisasjoner i skolen og forskning om blogging. Her presenterer jeg resultater fra en australsk studie og de kategorier jeg benytter i den videre analysen.

I tredje kapittel gjør jeg rede for valg av metode og perspektiv. Jeg begrunner valget av kvalitativ metode og kasusstudien og beskriver hvordan den videre analyse og drøfting vil foregå. Jeg drøfter begrepene validitet, reliabilitet og selvkritikk og ser på forskningsetiske hensyn og normer.

I fjerde kapittel beskriver jeg gjennomføringen av datainnsamlingen og presenterer empirien fra rektors blogg og intervju med rektor. Jeg tar også med noen metodiske refleksjoner om datainnsamlingen.

I femte kapittel analyserer jeg empirien i lys av teorien og fortolker funnene. Drøftingen er delt inn etter de fem kategoriene fra Senge (1990).

I sjette kapittel blir oppgaven avsluttet med en oppsummering av funn og konklusjon over hvordan rektors blogg kan være en mediator for skoleutvikling. Jeg tar også med noen tanker for videre forskning rundt emnet rektors blogg.

2 Teori og litteraturstudie

2.1 Innledning

I dette kapitlet vil jeg gjøre rede for relevant teori og litteratur knyttet til forskningsfeltet. Først vil jeg presentere den læringsteoretiske plasseringen. Så vil jeg se på rapporter som oppsummerer forskningsresultater og kommer med føringer for videre forskning. Deretter vil jeg presentere teori og forskning som kan være nyttig for å finne forklaringer på min problemstilling.

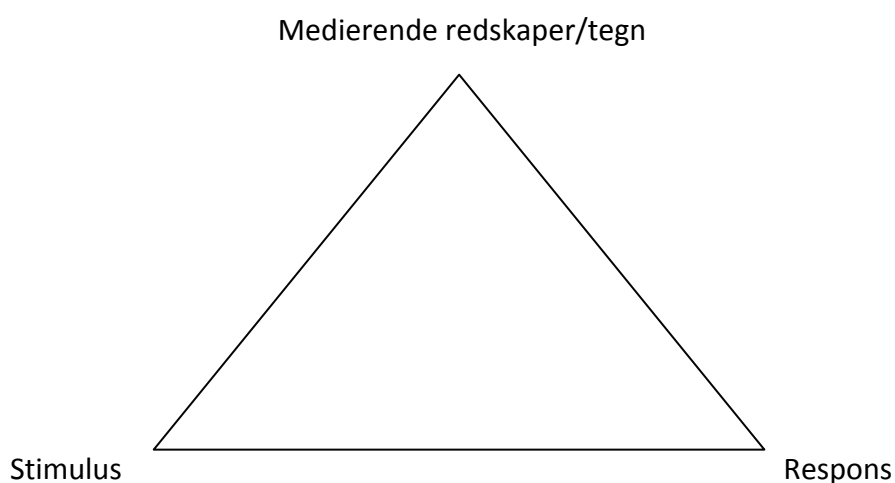
2.2 Læringsteoretisk plassering

2.2.1 Sosiokulturelt perspektiv

Siden blogg er et sosialt medium er det naturlig at denne oppgaven læringsteoretisk plasseres innenfor et sosiokulturelt perspektiv som ser på læring som et grunnleggende sosialt fenomen. Det sosiokulturelle perspektivet har sin opprinnelse i Vygotskij (Erstad, 2005) og legger vekt på at mennesket ikke kan beskrives atskilt fra den historiske og sosiale sammenhengen det lever i. Han fremhevet betydningen av samhandling og kollektive prosesser. Knyttet til læring innebærer det at de lærende kan strekke seg lenger ved å stå sammen og samarbeide, enn å streve alene. Den menneskelige tenkning utvikles ikke først og fremst individuelt, men i sosiale nettverk og gjennom samhandling. Sosial samhandling er altså utgangspunktet for læring. Felles for de ulike retningene som det sosiokulturelle perspektivet i dag består av, er at læring blir forstått som handlinger og aktiviteter vevd inn i en kompleks kulturell, sosial og materiell kontekst (Erstad, 2005).

2.2.2 Mediering og artefakter

Säljö (2006) fremhever mediering som et sentralt punkt i sosiokulturelt perspektiv som innebærer at vi forholder oss til, og samspiller med omverdenen gjennom kulturelle redskaper i form av språklige kategorier og artefakter. Vi mottar inntrykk, husker og utfører fysiske handlinger ved hjelp av de medierende redskapene vi har tilgang til.

Figur 2. Vygotskys opprinnelige idé om mediering (Säljö, 2006:25)

Mediering eller formidling, blir brukt om alle typer hjelp eller støtte i læringsprosessen, både om personer og om redskaper eller *artefakter*. Disse redskapene eller artefaktene er gjenstander som er produsert av mennesker og hvor man har transformert materiale fra én tilstand til en annen gjennom å legge menneskelige kunnskaper og erfaringer inn i det objektet som produseres (Säljö, 2006). Disse gjenstandene eller redskapene kan som sagt være enten fysiske eller intellektuelle/språklige, og noen vil si materielle eller symbolske. Ludvigsen og Hoel hevder at verktøy eller *artefakter* er historiske produkter som knytter våre læringsprosesser til oppsamlet kunnskap i et praksisfelleskap. En rekke typer teknologier bør forstås som artefakter som har lagret kunnskap i seg, og som stadig utvikles. Dysthe (2001) sin forståelse av artefakter i et sosiokulturelt læringsperspektiv, er de intellektuelle og praktiske ressursene som vi har tilgang til, og som vi bruker for å forstå omverdenen og for å handle.

Den grunnleggende ideen om mediering gjennom redskaper ble utviklet av Vygotsky som kritikk av bl.a. behaviorismens forsøk på å forklare læring som enkle forbindelser mellom stimulus og respons. Vygotsky mente at mennesket tenker i omveier ved at de bruker redskaper. Poenget hans er at gjennom bruken av eksterne redskaper og tegn omformes hele strukturen i våre psykologiske prosesser, på samme måten som bruken av et fysisk redskap omformer en arbeidsprosess (Säljö, 2006).

Utgangspunktet for Vygotskys vektlegging av redskaper og mediering er en antakelse om at mennesket lever både i en materiell og i en idémessig verden. Disse redskapene kan så være av fysisk karakter eller de kan være språklige.

Jeg bruker nettopp begrepet mediering eller subjektet *mediator* i min problemstilling: Hvordan kan rektors blogg være en mediator for skoleutvikling? Omskrevet blir det: Hvordan kan rektors blogg være en læringsstøttende artefakt for skoleutviklingsprosesser?

2.2.3 Kommunikasjon, interaksjon og dialog

I forhold til bloggen som en kommunikasjonskanal, vil jeg se på begrepet kommunikasjon som kommer fra latin og har to ulike betydningsreferanser (Erstad, 2005). *Communicare* betyr å formidle eller overføre/fjøre felles, og *comunico* betyr "å gjøre noe til felles eiendom", eller at jeg deler noe av meg selv med andre. Säljö (2006) sier at den grunnleggende egenskapen som gjør mennesket så lærenemt, er dets evne til å kommunisere og å skape mening eller innhold i hva det hører, ser og gjør. Videre peker han på at kommunikasjon mellom mennesker bygger på det vi i dag kaller et dialogisk prinsipp. Innholdet i det som blir sagt, bestemmes i samspillet mellom to parter, og ikke bare av den som produserer tegnet, eller den som blir "tiltalt". Dette handler om at en må legge merke til hvordan den andre parten tolker det en forsøker å uttrykke, for å se om hans reaksjon er rimelig i sammenhengen. Säljö viser til Rommetveit og sier at det blir opprettet et mellommenneskelig kommunikativt rom der to parter orienterer seg mot hverandre og etablerer en delt forståelse av en hendelse. Ut i fra dette blir min forståelse av kommunikasjon som at det ikke bare er å sende og motta informasjon, men også en delt forståelse av informasjon mellom sender og mottaker.

Jeg har tidligere nevnt at bloggen i motsetning til en tradisjonell hjemmeside åpner for toveis kommunikasjon med kommentarer og innlegg. Sosial interaksjon er det sentrale elementet i læring og kunnskapsutvikling, og det er gjennom kommunikasjon med andre i vår egen utviklingszone at vi blir delaktige i samfunnets kollektive erfaringer. Interaksjon mellom mennesker kan forstås som en enda mer grunnleggende mekanisme for mediering (Säljö, 2006). Ludvigsen og Hoel (2002) peker på at *interaksjon og kommunikasjon* er sentralt for å forstå læring og utvikling på både individuelt og kollektivt nivå.

Bloggens kommentarer og svar leder videre mot begrepet dialog. Østerud (2009) skriver om den russiske språkfilosofen og kulturteoretikeren Mikhail Bakhtin som viser til at *dialogen* er det grunnleggende prinsippet for menneskelig kommunikasjon. Dysthe (1999) peker på at dialog omfatter, i tråd med Bakhtin, både skriftlig og muntlig kommunikasjon. En slik utvidelse av dialog til å omfatte også det å skrive, ikke bare

samtale, er viktig når det gjelder å legge til rette for læring. Igland og Dysthe (2001) peker på at Bakhtin er opptatt av motsetningene mellom dialog og monolog og mener vi må etterstrebe dialog i mange sammenhenger. Bakhtin er kritisk til den monologiseringen som skjer når det flertydige blir entydig, når åpne meningsutvekslinger blir lukkede, og når fasitsvar erstatter søking. Den dialogiske interaksjonen mellom ytring og forståelse er den grunnleggende komponenten i all kommunikasjon. Dysthe (1996) gjør det klart at det er ikke hvilken som helst dialog som skaper forståelse og læring. Det er når ulike stemmer deltar i dialogen og interagerer i den forstand at de bygger på hverandre og/eller strider i mot hverandre, at det skjer noe mer enn reproduksjon. Det er i de mange stemmene og i de ulike stemmene at vitaliteten og læringspotensialet ligger, men da må stemmene utfordre og påvirke hverandre, ikke bare eksistere ved siden av hverandre.

Siden rektors blogg er opprettet av skolens leder og autoritet, er det viktig å se på hva Dysthe (1996) sier om dette med symmetri og asymmetri i dialogsituasjoner. Hun viser til Thomas Luckman, som hevder at asymmetri i kunnskap er selve grunnlaget for dialog, for det ville være liten vits i å kommunisere i det hele dersom vi alle visste og kunne det samme (Linell og Luckman, 1991). Nettopp det at vi kan ulike ting på ulike felt, gjør dialogen nødvendig og nyttig. Dysthe (1996) peker videre på at i analyse av konkrete dialoger er spørsmål om symmetri-assymmetri, likhet-ulikhet, samspill-ensidig dominans, balanse-ubalanse viktige. Der er mange sider ved dette, mellom annet hvem som har retten til å utvikle tema og det Rommetveit kaller "fordeling av epistemisk ansvar" (Rommetveit, 1991). Med dette mener han at en av dialogpartnerne⁶ kan ha fullstendig kontroll over samtalen ved å bestemme hva som er verdt å snakke om, og ved å beherske det rette språket. I undervisningen kan det være en effektiv sperre mot reell dialog mellom lærer og student. Dysthe (1996) sier også i forhold til dialog versus diskusjon, så er dialogens vesen å komme lenger i innsikt og forståelse gjennom felles utforskning og ved å bruke andres tanker til å utvikle sine egne. Dialogen har som forutsetning at deltakerne har respekt for hverandre og tillit til

⁶ Dysthe (1996)

hverandre. Det er ingen forutsetning for diskusjonen der det viktige er å få rett eller kritisk utprøving av argument og ståsteder.

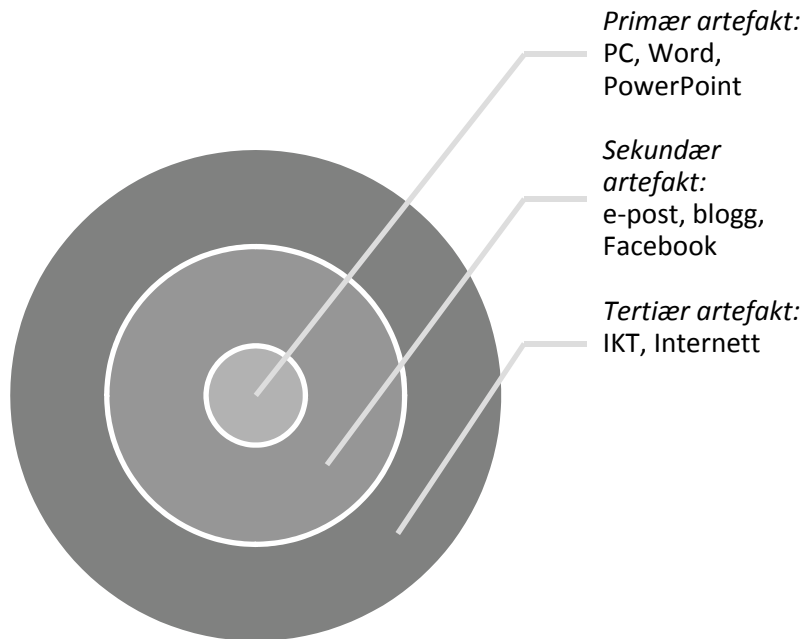
Dysthe (1999) sier at i forhold til motivasjonen er det i et sosiokulturelt perspektiv viktig å skape gode læringsmiljø og situasjoner der det er naturlig å ta aktivt del selv. Det gjelder å skape interaksjonsformer og miljø der den enkelte opplever seg akseptert, og som på en positiv måte kan forme den lærende sin identitet, mellom annet ved at eleven opplever å bli verdsatt både som en som kan noe og som en som kan bidra til de andre.

2.2.4 IKT som artefakt

Erstad (2005) sier at den sosiokulturelle læringsteorien setter fokus på bruk av teknologi i forhold til menneskelig utvikling, både historisk, kulturelt, som gruppe og individuelt. Vi glemmer å se på den betydningen utviklingen av ny teknologi, fra hulemalerienes tid og fremover, har hatt for den menneskelige utviklingen og våre kulturer. Digital kompetanse kan slik sett sies å være uttrykk for de samfunnsmessige utfordringene vi nå står overfor, og det nivået i den kulturelle utviklingen vi nå befinner oss på. Erstad (2005) viser til Roger Säljö som peker på at læring er å lære å gjøre noe med kulturelle redskaper, og i våre dager dreier slike interaksjonsforhold seg i stor grad om medier og teknologi, men også om språkets rolle i kommunikasjon.

Ludvigsen og Hoel (2002) peker på at i et sosiokulturelt perspektiv blir IKT og ulike bruksmåter av IKT, en integrert del av handlingene og situasjonene som former praksis. IKT blir noe som man gjør noe med, handler i og gjennom, og som bidrar til å organisere sosial aktivitet. Dette gjør at artefaktene kan deles inn i tre typer. De argumenterer for at hjelpemidler som søkemotorer på internett, Word og PowerPoint er eksempler på primære artefakter fordi de fungerer som "verktøy" for våre handlinger, noe vi gjør noe med. De forklarer videre at IKT ikke bare må forstås som et verktøy, men også som et kommunikasjonsmedium som vi bruker for å organisere handlinger. Dette betyr at IKT blir en innvevd del av modeller for handling som er forankret i vår sosiale praksis (Ludvigsen og Hoel, 2002). En slik forståelse av artefaktbegrepet betegnes som sekundære artefakter, noe man handler i og gjennom.

De bruker e-post som eksempel fordi en kan bruke ulike modeller for samhandling som formell eller uformell samtalestil. Og jeg mener rektors blogg passer inn i denne forståelsen siden en også på en blogg kan bruke ulike modeller for samhandling, og bloggen er også et kommunikasjonsmedium. Bloggen forstår jeg altså som en sekundær artefakt og en medierende artefakt.

Figur 3 IKT som primær, sekundær og tertiær artefakt

Ludvigsen og Hoel (2002) snakker også om en tredje forståelse av artefakt; tertiær artefakt. Da ser en IKT som en integrert del av ideer om hvordan man kan organisere institusjoner, organisasjoner og mer generelt hvordan samfunnet endres. For eksempel at IKT kan hjelpe på demokratiseringsprosesser.

2.3 Lærende organisasjoner

Når det gjelder den teoretiske rammen for min studie, så vil jeg spesielt se på fenomenet gjennom brillene til Peter Senge og hans fem krav til en lærende organisasjon. Peter Senge presenterer i sin bok "Den femte disiplin" (1999) den lærende organisasjon. En organisasjon som hele tiden er i utvikling og klarer å tilpasse seg nye krav fra skiftende omgivelser. Han presenterer fem krav til en slik lærende organisasjon, og det første er kravet om *personlig mestring* og at den enkelte må ha en personlig drivkraft for læring og utvikling. Det andre er å utvikle *mentale modeller* som

utfordrer de sannheter som blir tatt for gitt i organisasjonen. Det betyr at aktørene hele tiden må arbeide for at det ikke etablerer seg en intern enighet om hvordan ting skal være, men hele tiden stille spørsmål ved hvordan ting blir gjort og at det kan finnes bedre løsninger. Det tredje er å utvikle en *felles visjon* eller skape et felles bilde av den fremtiden vi ønsker som gir retning til de beslutninger som skal tas og motivere til ekte innsatsvilje og deltagelse. Det fjerde kravet til en lærende organisasjon er gruppelæring eller *kollektive læreprosesser* i dialog. Her er det snakk om det daglige nærmiljøet i organisasjonen som må stimulere til læring. Det femte og viktigste er systemtenkning og viser til at det må utvikles en evne til å se *helheten og sammenhengen*. Modellen til Senge handler om læring på tre nivåer: individ, gruppe og organisasjon hvor dialog og refleksjon er sentralt på alle tre nivå.

Siden jeg tar for meg rektors blogg, er det viktig å se på hva Senge sier om ledelse:

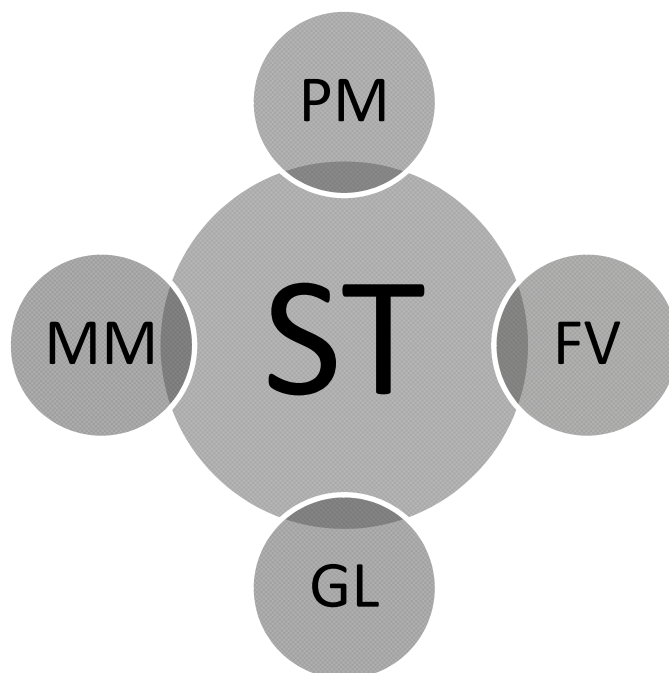
”Den viktigste ledelsesstrategien er enkel: Gå foran med et godt eksempel. Gå inn for din egen personlige mestring. Ved å snakke om personlig mestring kan du alltid inspirere noen, men handlinger har alltid større kraft enn ord. For å oppmuntre dine medarbeidere må du ta din egen søken på alvor.”(1990:177)

Her poengterer han at en leder ikke bare må instruere sine ansatte, men faktisk vise med egen praksis hvordan han vil ting skal gjøres.

Det er også viktig å avklare hva som egentlig menes med å lære i en lærende organisasjon. Handler det bare om å tilegne seg ny kunnskap? I følge Senge (1990) handler det å lære om å øke evnen til å skape de resultatene som vi virkelig ønsker å få ut av livet. Han kaller det livslang, skapende læring. Og en forutsetning for lærende organisasjoner er at de har mennesker som praktiserer denne læringen på alle nivåer.

Senge poengterer at læring handler om en pågående og uavsluttet prosess. Aktørene kan ikke si at de er en del av en lærende organisasjon og ferdig med det. Dette er løpende prosesser som aldri blir ferdige. Aktørene må hele tiden være åpne for endring og det nye.

”Mennesker med høy grad av personlig mestring lever i en kontinuerlig lærende tilstand”. (Senge, 1990:148)

Figur 4 Senges fem disipliner: Personlig mestring(PM), Mentale modeller(MM), Felles visjon(FV), Gruppelæring(GL) og Systemtenkning(ST)

2.3.1 Personlig mestring

I følge Senge m.fl. sin bok "Schools that learn"(2000) er det spesielt denne første disiplinen, personlig mestring, folk i utdanningssektoren blir dradd mot. De vet at læring ikke på noen måte skjer om ikke den blir tent av den lærendes egen interesse eller nysgjerrighet som igjen betyr at den lærende trenger å se hvor de vil hen og vurdere hvor de befinner seg. Dette er det mange som ser i forhold til elevene, men det gjelder også for lærere og rektorer. Disiplinen handler om at den enkelte må ha en personlig drivkraft for læring og utvikling.

Glosvik og Roald (2008) sier at nøkkelen til personlig mestring kaller Senge kreativ spenning, et begrep Senge har hentet fra Fritz (1999). Hans grunnleggende idé er at vi kan få fremdrift i våre liv om vi lærer å bruke den kraften som blir skapt i skjæringsfeltet mellom den virkelighet vi lever i, og de bildene vi har av fremtiden. Denne kreative spenningen oppstår når gapet mellom virkeligheten og visjonene er såpass stort at vi må strekke oss for å yte. Helst ikke så stort at vi forstrekker oss. Ut av

dette ser en at en feil vil være å ville for mye for det kan føre til utbrenthet, men enda mer vanlig er feilen å ville for lite.

Glosvik og Roald mener at disiplinen personlig mestring i praksis handler om å lære seg å tenke over hva en vil med sitt eget liv. For en skoleleder vil det være naturlig å tro at de personlige visjonene ble knyttet til ideer om hva slags skole en har lyst til å lede og hvilken retning kollegiet skal strekke seg mot. De mener at dersom en rektor ikke vil særlig mye med eget liv, så er det lite sannsynlig at han vil bruke særlig med energi på å utvikle skolen han er satt til å lede. Derfor er det viktig med klare og tydelige bilder av den retningen en ønsker å gå som individ, en viktig del av det å være leder for et kollektiv.

Senge (1990) sier om ledelsesstrategi at det er så enkelt at en som leder må gå foran med et godt eksempel. Ikke bare ved å snakke om det, men ved å gjøre det selv. Handling har større kraft enn ord.

Og han understreker viktigheten av å ha foreldrene med på laget når han sier at de tre primære komponentene i klasserommet eksisterer i en syklus av gjensidig påvirkning. Nemlig lærerne, elevene og foreldrene.

Og rektors rolle i det hele har han ikke oversett:

”As you (principal) get involved in organizational learning in your school, you become even more of a fulcrum point-not just a supervisor of teachers, but a ”lead teacher and lead learner,” and steward of the learning process as a whole.”
(Senge mfl., 2000:15)

2.3.2 Mentale modeller

Disiplinen mentale modeller handler om å bryte ned etablerte modeller og forestillinger som hindrer nytenkning. En kjenner alle til noen som har sagt: ”Nei, slik har vi gjort det i alle de år.” eller ”Nei, her hos oss gjør vi det på denne måten.” Det er etablerte holdninger, inngrodde antagelser, generaliseringer og tankebilder, ofte ubevisste, Senge vil til livs. Disse vil skygge for nye perspektiver eller innfallsvinkler til en sak og hindrer endring eller forbedring av rutiner. Senge (2000) sier at ved enhver

ny erfaring, er de fleste av oss disponert for å ta inn og huske kun den informasjonen som forsterker deres egne mentale modeller. Spesielt i skole-hjem samarbeidet kan stereotyper eller forestillinger om lærere eller foreldre hindre et bedre samarbeid. Det betyr at de involverte hele tiden må arbeide for at der ikke etablerer seg en intern enighet om hvordan ting skal være, men heller stille spørsmål ved hvordan ting blir gjort og at det kan finnes bedre løsninger. Å utvikle *mentale modeller* som utfordrer de sannheter som blir tatt for gitt i organisasjonen.

Glosvik og Roald (2008) foreslår å stille spørsmål ved egen praksis ved å bygge opp refleksive sløyfer som: "Hvorfor bruker du den undervisningsmetoden?", "Hvorfor har du aldri prøvd en annen lærebok?", "Hva vet du om elevene dine?" eller "Hva er det du tror du vet om dem?" På denne måten kan en klargjøre etablerte tankemønstre som styrer våre handlinger i skolen.

Glosvik og Roald mener at lederens mentale modeller må utfordres gjennom refleksjon og granskning. Det er like viktig for lederen å få utfordret sine egne tenkemåter siden han eller hun ofte har makt, myndighet og autoritet som trolig kan hindre de andre aktørene i skolehverdagen i å være ærlige og oppriktige om åpenbare meningsforskjeller og alternative løsninger.

2.3.3 Felles visjon

Disiplinen felles visjon handler i følge Senge om:

"å skape en felles visjon omfatter evnen til å avdekke de felles "bildene av fremtiden" som fremmer ekte innsatsvilje og deltagelse, snarere enn lydighet."
(1990:15)

En felles visjon er ikke det samme som noen ord som ledelsen har bestemt, men en beskrivelse av fremtiden som gjør at alle i organisasjonen blir inspirert og får retning på arbeidet. Hver og en må føle at de har lyst til å bidra til å nå det fremtidsbildet som er skissert i visjonen.

I "Schools that learn" (Senge, 2000) beskrives disiplinen som et sett verktøy og teknikker en kan bruke for å bringe sammen håp og ønsker fra alle de ulike gruppene i

skolen slik at de er på linje i forhold til de tingene de har til felles som tilknytningen til skolen. De bygger en følelse av forpliktelse og utvikler bilder av den fremtiden de vil skape i sammen. Det er altså viktig at alle får være med på å utvikle en felles visjon.

Glosvik og Roald (2008) mener at i forhold til felles visjon så bør rektor forstå sin rolle som en som skal bygge opp en fagstab som deler grunnleggende tanker og verdier om hva organisasjonen skal holde på med, og dermed også hvordan en skal organisere seg som et kollegium. Denne disiplinen handler om evnen de har til å føre dialoger og samtaler om disse meningsbærende verdsettene. Disiplinen handler ikke om mål eller enighet, men om empowerment, om å gjøre folk i stand til å tenke selv om sin rolle i organisasjonsendring.

Glosvik og Roald (2008) sier videre at den rektor som naturlig snakker med sine lærere på denne måten; "Du er en god lærer, men hva kan vi gjøre for at du skal bli enda bedre?", er på god vei til å utøve disiplinen.

2.3.4 Gruppelæring

I følge Senge (1990) begynner disiplinen gruppelæring med dialog. Her bør gruppe medlemmene sette tidligere overbevisninger til side og på en ekte måte gå inn for å tenke sammen. Her bør en unngå å gå i selvforsvar og heller ta det opp på en kreativ måte. Senge viser til de gamle grekerne der *dia-logos* betydde at tanker og ideer skulle flyte fritt slik at innsikt som medlemmene ikke kunne finne frem til hver for seg, kunne oppstå. Han skiller denne type dialog fra diskusjonen som han mener har et element av konkurranse i seg der en av partene vinner. Gjennom den åpne og frie dialogen skal altså gruppen lære, vi snakker om *kollektive læreprosesser*, men hvis gruppen ikke lærer, vil heller ikke organisasjonen lære. Det daglige nærmiljøet i organisasjonen må stimulere til læring.

I boken "Schools that learn" (2000) ser Senge på gruppelæring i skolen slik:

Team learning can be fostered inside classrooms, between parents and teachers, among members of the community, and in the "pilot groups" that pursue successful school change. (2000:8)

Glosvik og Roald (2008) påpeker at det i denne disiplinen ikke nødvendigvis handler om teambygging eller andre tradisjonelle lagbyggingsaktiviteter. Derimot handler den om viktigheten av dialogen når en gruppe skal reflektere seg frem til ny, felles kunnskap og handlemåter som hver enkelt ikke kan komme frem til på egen hånd. Det å være på linje gjør det mulig å snakke om en felles fortolkning av hendelser og utvikling av felles mål og adferd. Da handler vi som et kollektivt medlem og ikke som individ. Gruppelæring handler om at den flinke blir i stand til å se sin egen kompetanse i lys av den andre.

Glosvik og Roald (2008) mener det er grunn til å si at gruppelæring handler om den praktiske utførelsen av de andre fire disiplinene da den innebærer personlig mestring og felles visjoner, men også å praktisere systemisk tenkning parallelt med evnen til å utfordre mentale modeller. Glosvik og Roald (2008) tenker seg så hvordan dette i praksis kan utarte seg for en rektor på en tenkt skole og fremhever gruppelæring som en prosess der rektor må lede prosesser.

Senge (2000) er opptatt av å utvikle kommunikasjonen i organisasjoner og hevder blant annet at gruppelæring handler om stadig utvikling av kommunikasjonsformer og –ferdigheter. Han peker også på dette med å bygge nettverk eller lage koblinger, at det kan forsterke disiplinene gruppelæring og mentale modeller og institusjonalisere disse disiplinene på bredere basis.

2.3.5 Systemtenkning

Senge (1990) peker på at det er helt vesentlig at de fem disiplinene utvikles parallelt i en organisasjon. Integreringen av alle disiplinene er vanskeligere enn å anvende dem hver for seg. Systemtenkning er den disiplinen som integrerer disipliner og smelter dem sammen til en enhet av teori og praksis. Det er dette helhetlige perspektivet som gjør at hver og en av disiplinene får en viktig rolle i utviklingen av organisasjonen. Å ha en felles visjon alene hjelper en ikke til å forstå hvordan en skal jobbe seg fremover. En må ha forståelse for helheten og se seg selv og omverdenen i et helhetsperspektiv. Der må utvikles en evne til å se *helheten og sammenhengen*.

Målet er at en skal komme til en ny måte å oppfatte seg selv og sin verden på:

En lærende organisasjon er et sted der mennesker kontinuerlig oppdager hvordan de skaper sin virkelighet. Og hvordan de kan forandre den. (Senge, 1990:18)

Dette kan innebære selvinnsikt som at en ser hvordan egne handlinger er med på å skape de problemer vi opplever, og hvordan vi skal unngå dette.

Glosvik og Roald (2008) mener læring i et systemisk perspektiv innebærer en grunnleggende menneskeorientering. Det er individene i organisasjonen som lærer i en kollektiv ramme. De peker på at et systemisk perspektiv også legger vekt på at verden forandrer seg, enten vi vil det eller ikke.

Senge mfl. (2000) refererer til Weick (1969) som sier at alle organisasjoner er et produkt av hvordan medlemmene tenker og samhandler. Dette gjør at all forbedring bør ta utgangspunkt i at det alltid vil eksistere dominerende samhandlingsmønstre og tankemønstre, og det er disse som må bearbeides dersom en organisasjon skal forandre seg - eller lære. Det er å forstå sin egen rolle i slik bearbeidelse, utøvelse av den femte disiplinen egentlig handler om.

2.4 Blogging

Kristensen og Mygdal skriver i "Weblogs" (2007) at blogger skrevet av toppsjefer kan være gode ledelsesverktøy i større virksomheter fordi de gjør sjefen synlig samtidig som det viser medarbeiderne og omverdenen et reelt ønske om åpenhet

Jill Walker Rettberg (2008) hevder at mye av teorien rundt blogging og annen sosialprogramvare bygger på sosiologiske teorier om sosiale nettverk som Mark Granovetters teori om styrken i svake bånd (1973). Han var interessert i hvordan ideer spredte seg rundt i samfunn og argumenterte for at svake bånd mellom individene er viktigere enn sterke bånd for den brede utbredelsen av ideer. De svake båndene er som broer mellom ulike sosiale grupper og sørger for at nye ideer spres raskt.

I en dansk rapport om de muligheter det ligger i bruk av blogg i det danske forsvaret, mener Duus mfl. (2004) at bloggen har et stort potensial som internt ledelsesverktøy ved at den kan gjøre kommunikasjonsstrukturen flatere og dermed la

kommunikasjonen i høyere grad flyte fritt i organisasjonen. Implementeringen av bloggen i organisasjonen kan som symbol anspore til en debattkultur som ikke er tilstede pr. i dag. For ledere som begynner å blogge signaliserer et ønske om mer dialog og åpenhet. Bloggen har i seg selv en stor signalverdi som utstråler villighet til debatt og dialog og kan gi medarbeiderne en følelse av større innflytelse, som igjen kan føre til større arbeidsglede og lojalitet.

Bloggen som artefakt

... Der ligger simpelthen nogle åbenlyse symbolske værdier i bloggen som medie, da den ses som et udtryk for et ønske om mere dialog og åbenhed. Vi mener, at man ikke skal glemme, at denne symbolik også kan gøre sig gældende internt i virksomheden. Det vil sige, at hvis Forsvaret implementerer en blog, kan denne i sig selv være konstituerende for en ændring af medarbejdernes grundlæggende antagelser om måden at kommunikere på i organisationen. På den måde kan bloggens oprettelse ses som en nærmest ceremoniel handling, hvor bloggen får en rolle som artefakt, ud fra hvilken medarbejderne kan tolke, at der nu sker et skred i organisationens kommunikationsmodus. (Duus, 2008:40)

2.5 Digital kompetanse

Ola Erstad fremhever i boken "Digital kompetanse i skolen" (2005) at læring i dag ikke bare foregår i skolen, men i stor grad også gjennom mediene og kaller mediekulturen for "den parallelle skolen". Han mener skolesystemet og mediene både utfordrer og supplerer hverandre. Internett, fjernsyn og film er viktige kilder til informasjon i skolesammenheng. Mediene kan også være alternative læringsarenaer. Og i forhold til blogg og sosiale medier, så fremmer mediene sosial samhandling ved at e-post, SMS og chatteprogrammer har gitt oss nye former for kommunikasjon og samhandling. Erstad (2005) peker på at disse kommunikasjonsformene ofte har blitt oppfattet som et problem i skolen og dermed blitt stengt av. Dermed har det oppstått et skille mellom kommunikasjonsformer i og utenfor skolen. Og det er her jeg ser på rektors blogg som en positiv utfordring for sko

2.6 Nasjonale og internasjonale rapporter

ITU Monitor 2007, den omfattende og landsdekkende statusrapporten om den norske skolens digitale tilstand, sier:

En tydelig satsing på IKT fra skoleleder er avgjørende for måten lærere og elever tar i bruk IKT, og dermed også for hvordan de utvikler sin digitale kompetanse (se også Aas, Skedsmo, Møller og Sivesind 2006) (Arneseth, Hatlevik, Kløvstad, Kristiansen, & Ottestad, 2007:18).

Denne satsingen fra rektor kan altså være å selv vise vei i bruk av IKT. Becta, det statlige britiske byrået for IKT i utdanning (2003), viser til forskning på skoleledelse og IKT-ledelse i skolen, som viser at skoleledere ved selv å gå foran med et godt eksempel i bruken av IKT, kan begynne å endre skolens kultur (Becta, 2003). Becta foreslår at videre forskning bør se på skolelederens personlige bruk av IKT.

Siden det er lite å finne av forskning på blogging og skoleledelse, har jeg valgt å se på de råd som ITU (Tømte, 2006) og Becta (2003) gir for videre forskning innenfor feltet IKT og skoleledelse samt ITU Monitor 2007s kartlegging av situasjonen i den norske skolen.

PILOT (Prosjekt Innovasjon i Læring, Organisasjon og Teknologi) viser at det er sentralt for skoleleder å kommunisere internt og eksternt. Skoleleder må kunne forme visjoner for skoleutvikling som involverer organisasjonen som helhet. Lederen må i større grad selv være i stand til å bygge nettverk internt og eksternt, være teambygger og selv gå inn i en lærende posisjon. Leder må beherske og forstå ny teknologi, strategier for kompetanseutvikling og hvordan IKT utfordrer organisasjonens kunnskapssyn og særtrekk ved fagforståelse (Tømte, 2006).

ITU kommer også med egne anbefalinger for videre forskning og sier at sentrale områder for videre forskning vil være å dokumentere erfaringer fra ledelse i lærende organisasjoner, samt å dokumentere lærende nettverk og identifisere kunnskapsutveksling og kunnskapsbygging ved hjelp av IKT. Det blir viktig å identifisere veier til hvordan skape en digitalt kompetent skole, og ledelsens rolle i dette arbeidet.

Og herunder også peke på konkrete erfaringer knyttet til å utvikle strategi, visjon og målsettinger. Det blir også viktig å se på ledelsens rolle i forhold til å utvikle pedagogisk bruk av IKT tilbud og synliggjøre denne både i og utenfor skolen, sikre tilstrekkelig og dekkende utvikling av digital kompetanse for alle skolens ansatte og selv holde seg oppdatert innenfor IKT, på linje med skolens ansatte og elever. Skolelederne må også orientere seg mot og bruke eksisterende ledelsesinformasjon (Tømte, 2006).

Rapporten "Improving School Leadership Volume 2: Case Studies on System Leadership", OECD september 2008 sier at det er viktig å utvikle lærende organisasjoner for å være tilpasningsdyktig, og at en må ha fokus på å bygge samarbeid internt og eksternt via systematisk ledelse.

ITU sier om veien videre at de fortsatt savner:

"mer konkretisering og utdyping av hvordan ledere og ledelsen kan evne å fornye og forbedre pedagogiske praksiser gjennom IKT, og derfra aktivt bidra i videreutviklingen av den digitalt kompetente skolen. Disse perspektivene bør ligge til grunn for fremtidige forskningsprosjekter."(Tømte, 2006:3)

Her finner jeg den bestillingen som satte meg i gang med min studie.

Det viser seg også at skoleleders egen interesse for bruk av IKT synes å ha sammenheng med alder.

Vi finner at det er flere skoleledere under 50 år (55 %) som sier at de har «svært stor interesse» for pedagogisk bruk av IKT i undervisningen, mens det er flere over 60 år (65 %*) som sier de har «ganske stor interesse». Vi får også signifikante utslag på at skoleledere over 60 år i større grad enn sine yngre kolleger mener at gruppene IKT-medarbeider, skoleeier og andre i ledelsen i større grad enn dem selv er svært eller ganske interessert i pedagogisk bruk av IKT i undervisningen. Når det gjelder bruk av IKT i undervisningen, opplever mange lærere at «skoleleders engasjement er viktig for min egen motivasjon for å bruke IKT». (Arneseth, Hatlevik, Kløvstad, Kristiansen, & Ottestad, 2007:117)*

Det er dermed viktig å få i gang prosesser som kan være selvforsterkende i skoleutviklingen og bestemme veien videre (Arneseth, Hatlevik, Kløvstad, Kristiansen, & Ottestad, 2007).

2.7 Innledning om forskning på området

Jeg vil først understreke at det ikke finnes så mye forskning på fenomenet *rektors blogg*. Dette er et nytt fenomen, og jeg har ikke kommet over annet enn en mindre amerikansk undersøkelse (Wyld, 2008). Derfor har jeg i tillegg sett på forskning på skolen som lærende organisasjon og blogging.

2.8 Forskning på blogg

I sin undersøkelse "Blogging from the Top: A Survey of Higher Education Leaders' Use of Web 2.0 Technologies" sier David C. Wyld:

Through blogging, university leaders can better stay in-touch with their campuses and their stakeholders – and themselves.(2008:106)

At det er viktig for skoleledere å være i kontakt med seg selv understreker han ved å vise til at:

Academic blogs offer the kind of intellectual excitement and engagement that attracted many scholars to the academic life in the first place, but which often get lost in the hustle...(2008:110)

Wyld (2008) fant i oktober 2007 at der var 24 college- eller universitetsledere i U.S.A. som hadde aktive blogger. Og han er ikke i tvil om at dette kommer til å eksplodere i antall i nær fremtid slik det har gjort i næringslivet.

I masteroppgaven *Corporate Blogging in Norway* (2006) ser Magnus Amundsen på hvordan blogging blir brukt i norske bedrifter. I 2006 kom han fram til at der bare var rundt 20 slike i landet. Danmark hadde 26 mens Sverige hadde rundt 80. I U.S.A. var der over 5000. 13,6 % av de norske bedriftsbloggene var i offentlige bedrifter. De sterkeste motivene for å bruke blogg internt var kunnskapsdeling, prosjektsamarbeid/ledelse og oppslagstavle. Eksternt var det kommunikasjon med

markedet og kunnskaps- og idédeling samt PR og å øke trafikken til nettstedet som var motivasjonen. Flertallet av bloggerne ser på sine blogger som vellykkede og vil fortsette å blogge fremover. De opplever fordeler som nær dialog med brukere, kunder og marked, kunnskapsdeling, PR, økt synlighet på søkemotorer og forbedret omdømme. Bakdeler som blir nevnt er at det er tidkrevende og at de ikke har mottatt så mange kommentarer som de hadde håpet på.

Mari Hovland Flaaten (2005) skriver i sin masteroppgave i medievitenskap om bloggens komplekse natur og ser på bloggens rolle som identitetsskaper og nettverksbygger. Hun ser på bloggens kjennetegn og kategorisering og sier dette om *organisatoriske* og *personlige* blogger. Organisatoriske blogger kommuniserer internt i organisasjonen eller fra organisasjonen og ut til eksterne grupperinger. Personlige blogger er dagbok lignende eller også tematisert i interesser.

Wyld (2008) fant i sin undersøkelse stor variasjon i innhold på bloggene, fra offisielle ytringer i forhold til organisasjonen, studenters suksesshistorier, studietilbud, dagbok fra reiser og møter så vel som et åpent vindu til deres familieliv.

Flaaten peker i sin masteroppgave "Bloggens komplekse natur" (2005) på at bloggene som både kan gi inntrykk av monolog og informasjon i utgangspunktet, men i ettertid kommer kommentarer og reaksjoner som gir en følelsen av å være i dialog med leserne og det oppstår kommunikasjon. Hun peker også på at bloggene ofte har innebygde verktøy som viser hvem leserne eller følgerne er. En blogg kan altså knyttes til eksterne blogger og nettverk.

2.9 Forskning på skolen som en lærende organisasjon

Kjersti Stundals masteroppgave "Ledelse for læring i et digitalt samfunn", En casestudie av rektors rolle i et digitalt skoleutviklingsprosjekt i det nasjonale programmet "Kunnskapsløftet – fra ord til handling" (2008) konkluderer med at det er viktig å utvikle skolen til en lærende organisasjon og at rektor må ha en kompleks og sammensatt kompetanse, ikke bare ledelses- og pedagogisk kompetanse, men også en teknologisk kompetanse for å kunne utvikle skolens digitale kompetanse.

I artikkelen "Leadership and organisational learning in the quest for world class schools" fra 2001, presenteres den upubliserte australske studien: "Leadership and learning organisation in self-managing schools" fra 1997 av Carol Johnston som så på de fem disiplinene i Senges teori om lærende organisasjoner og i hvor stor grad disse er tilstede i ledelsespraksiser ved tre offentlige skoler i Victoria i Australia. Det var en kvalitativ studie som hentet data i fra semistrukturerte intervjuer. Og den kom frem til at Senges teori kan være til god hjelp for å konseptualisere veien videre til forbedring av skolene. Dataanalysen avdekket fire dimensjoner som ser ut til å sammenfatte skolenes suksess og som også ser ut til å være bredt beslektet med Senges modell. Disse dimensjonene er: samarbeidsstrukturer, *effektive kommunikasjonskanaler*, integrert profesjonell utvikling og læringsfokusert lederskap.

Og spesielt *effektive kommunikasjonskanaler* er interessant for min oppgave. Studien avslører at kommunikasjon som er gjensidig og inkluderende er viktig for å utvikle lærende organisasjoner i skolen. Skoler må vurdere forbedring av kommunikasjon på fire nivåer:

1. Personalet, bestemmende organ og administrasjonsnivået
2. På klientnivå: foreldre, elever og lokalsamfunn
3. På det utvidete undervisningsmiljø nivået: andre skoler lokalt, nasjonalt og internasjonalt
4. På forskningsnivå

Studien tenker ikke bare på tradisjonelle og velbrukte former for kommunikasjon:

"Clearly, "communication" as we have traditionally construed it is not only essential in the quest for world class schools but must assume forms not previously explored in detail in processes of organisational learning in schools."(2001:100)

Kommunikasjonen må altså anta kommunikasjonsmåter som ikke er tidligere utprøvd i detalj i organisasjonslæringsprosesser i skoler. Og rektors blogg kan kanskje være en ny måte å kommunisere på?

Den australske studien presenterer en rekke kjennetegn kategorisert etter Senges fem disipliner. Kjennetegnene studien kom fram til kan oppsummeres som aktive prosesser i skolen.

I forhold til disiplinen personlig mestring er det viktig at en har et klart syn på sine personlige mål og den aktuelle situasjonen. Det er viktig å delta i evalueringsprosesser og fokusere på positive langtidsambisjoner heller enn overlevelsesstrategier. Ledelsen må føle samhørighet med andre og sørge for å være en rollemodell for andre. Ledelsen må også kommunisere ideer, ha en velutviklet personlig visjon og arbeide effektivt med aktuell situasjon. Det er også viktig at det er sammenheng mellom det som blir sagt og det som blir gjort.

I forhold til disiplinen mentale modeller sier studien at der må bevises at organisasjonen tilpasser seg positivt og raskt til endring, noe som indikerer tilstedeværelsen av støttende mentale modeller.

I forhold til disiplinen felles visjon sier studien bl.a. at der må beviselig være en felles forståelse for skolens mål og åpne og gjensidige kommunikasjonskanaler mellom: lærere, skole og foreldre, skole og samfunn, lærere og det utvidete undervisningssamfunnet. Videre sier studien at det er viktig at rektor gjør tenkningen uforbeholden og til gjenstand for offentlig gjennomgåelse.

I forhold til disiplinen gruppelæring sier studien at det er viktig å anerkjenne kompetanse og bidrag fra grupper i skolen og bidrag fra alle andelshavere i skolen. Der må være bevis på sammenheng mellom andelshavere i skolesamfunnet og en fruktbar idéutveksling på tvers av team.

I forhold til disiplinen systemtenkning er det viktig å være klar over internkonteksten gjennom å ha effektive kommunikasjonskanaler og ha utviklet en skole som er integrert i sitt lokalmiljø.

2.10 Sammendrag

Det har nå blitt presentert teori og forskning som jeg mener vil sette oss i stand til å bedre forstå fenomenet rektors blogg i et skoleutviklingsperspektiv. Det dialogiske

prinsippet (Erstad, 2005) er en fellesnevner for det sosiokulturelle læringsperspektivet og Senges (1990) teori om den lærende organisasjon, som igjen er idealet for skoleutvikling (Udir, 2005). Jeg har også vist hvordan teorien om mediering (Säljö, 2006) og artefakter (Ludvigsen og Hoel, 2002) kan knyttes til det sosiale nettmediumet bloggen (Retteberg, 2008) og begrepet digital kompetanse (Erstad mfl., 2005). Det hele er støttet opp av forskning og rapporter som peker på rektors rolle i utviklingsprosesser.

3 Metode

3.1 Valg av metode og perspektiv

Det finnes flere mulige måter å tilnærme seg problemstillingen min på, men rammene rundt en masteroppgave har begrenset mulighetene. Det var ikke mulig å gå inn i denne problemstillingen over for lang tid for å få med seg en før og etter årsakseffekt. Det var også problematisk å ta for seg mange enheter og foreta en kvantitativ undersøkelse. Dette ville også ha vært vanskelig fordi det pr. i dag ikke finnes så mange rektors blogger å se på. Så derfor ble det vanskelig å hente ut kvantitative data om emnet. Og det ville også vært problematisk å gå inn og si at dette ene er årsaken til noe annet, så derfor var ikke målet en årsaksforklaring rundt dette nye fenomenet, men kanskje kunne kvalitativ metode belyse andre fruktbare perspektiver? (Ringdal, 2007)

Dersom jeg valgte en kvalitativ tilnærming, kunne jeg få ut data som kunne fremskaffe kunnskap med overføringsverdi for andre, spesielt om jeg kombinerer dette med teori i et eksplorativt perspektiv. Postholm (2005) nevner at kvalitativ forskning nettopp innebærer å forstå deltakernes perspektiv. Jeg har derfor innenfor rammene til en masteroppgave, valgt å se på min problemstilling fra en rektors eget perspektiv, deltakerens perspektiv eller det emiske perspektivet, kombinert med teori om den lærende organisasjon, blogging og sosiale nettverk.

3.2 Design og tilnærming

For å svare på hovedspørsmålet: "Hvordan kan rektors blogg være en mediator for skoleutvikling?", ville jeg se på fenomenet i lys av foreliggende teori og forskning om lærende organisasjoner, sosiale nettverk og blogging. Ut i fra teori og forskning innhentet jeg kjennetegn som identifiserer blant annet Senges fem disipliner. Ved hjelp av disse kjennetegnene, kunne jeg gå inn i de empiriske data og identifisere prosesser. Disse kjennetegnene var også sentrale når intervjuguiden skulle utarbeides.

Det hele munnet ut i en rapport, og i den sammenheng var det viktig at en på forhånd identifiserte rapportens målgrupper siden hver målgruppe har ulike behov. Noen er opptatt av hverdageksempel, noen av metodologi og andre av for eksempel signifikans. En måtte også følge visse prosedyrer som å gi innsyn til involverte parter.

3.3 Kvalitativ metode

Målsettingen med kvalitativ forskning på praksis er å beskrive kompleksiteten av et fenomen knyttet til et bestemt fokus eller problemstilling. Dette fenomenet er en del av en virkelig setting hvor menneskelige prosesser eller problemer forskes på.

(Postholm, 2005)

I kvalitativ forskning tar forskeren utgangspunkt i de situasjonsbestemte betingelsene. Situasjonen er med på å forme studien. Dette innebærer at forskeren har en induktiv tilnærming til forskningsstedet (Postholm, 2005).

I følge Denzin og Lincoln (1994/2000) er kvalitativ forskning en undersøkelse av menneskelige/sosiale prosesser i deres naturlige setting. En kvalitativ forsker må ha et åpent sinn og ikke ha helt fastlagde planer for forskningen. Kvalitative forskere nærmer seg sin forskning med utgangspunkt i et paradigme eller et verdenssyn. Det betyr at de har med seg et sett av antagelser eller et syn på verden som styrer eller rettleder deres forskning (Postholm, 2005).

3.4 Kasusstudie

Robert Yin (2003) sier at når en stiller et spørsmål som begynner med "hvordan" eller "hvorfor", så er det vanligvis en kasusstudie som er å foretrekke, spesielt når fokuset

er på et samtidsfenomen i en realistisk kontekst. Ønsket om å søke kunnskap det blant annet er mulig å bygge senere studier på legitimerer at studien også kan kategoriseres som eksplorativ. Yin sier videre at spesielt ved eksplorative kasusstudier er det viktig med teori for å spesifisere hva det er en prøver å finne ut av samtidig som det kreves ekstra mye av designen for å unngå den tradisjonelle kritikken av metoden.

Postholm (2005) refererer til Stake (1995) som sier at det overordnede målet med en kasusstudie, er at den skriftlige fremstillingen skal bidra til at leseren forstår den tematikken som er utforsket.

I kasusstudier forsker en på et spesielt system eller enhet som er bundet til sted og tid og med en detaljert beskrivelse der prosessene står i fokus og bygger på et lite antall eller bare et kasus. De kan illustrere teoretiske fenomener eller være utgangspunkt for teorikonstruksjon. Ringdal (2007) nevner også multiple kasusstudier der utvalget planlegges på forhånd, og en snakker om planlagte sammenligninger. Postholm (2005) viser til Merriam som beskriver kasusstudien som beskrivende forskning. Postholm legger til at de også kan være beskrivende, tolkende og vurderende på samme tid og viser til at Yin (2003) har uttalt at kasusstudier er en passende tilnærming til situasjoner hvor det er umulig å skille fenomenets ulike variabler fra konteksten. Postholm sier videre at kasusstudier har ingen spesifikk måte å gå frem på ved utforskningen, men tilnærmingen er eklektisk, og det blir brukt datainnsamlingsstrategier som er passende og praktisk. Altså er en slik flermetodedesign som jeg har tenkt noe som passer i et kasusstudium.

Jeg tenkte i utgangspunktet at det var en komparativ systemanalyse eller multipl kasusstudie (Ringdal, 2007) jeg skulle gjøre. Dette for å fange inn kompleksiteten samt å sammenligne de ulike kasus. Men etter hvert som rammene rundt masteroppgaven ble klarere for meg, så jeg at det ville bli for ambisiøst jfr. Postholm (2005) som mener at om en velger å studere flere kasus, vil det gå ut over muligheten for å gå i dybden på hvert enkelt forskningsfelt. Derfor velger jeg å ta for meg ett kasus, altså en unik kasusstudie som skal være beskrivende for å presentere informasjon om et område hvor lite forskning er gjort tidligere og knytte dette opp mot teori om lærende

organisasjoner og skoleutvikling som et utgangspunkt for videre teorikonstruksjon. Om jeg løfter frem praksisen til en rektor som blogger slik at andre får del i denne praksisen som et tankeredskap for utvikling av praksis på egne skoler, så får vi det som kalles en indre kasusstudie (Stake, 1995).

3.5 Dokumentanalyse og bruk av teori

Ved først å bruke foreliggende teori og forskning til å finne kjennetegn på skoleutvikling, kunne primærdata fra et onlineintervju med rektor sammen med analyse av sekundærdata fra rektors blogg, brukes til å identifisere prosesser som kjennetegner prosesser i en lærende organisasjon og skoleutvikling.

Empiri er rektors blogg som det ble utført en dokumentanalyse på og et intervju med rektor. Dokumentanalysen av rektors blogg ble gjennomført først for at funn derfra skulle kunne gi form til det påfølgende intervjuet. Teori og empiri har hele tiden spilt sammen og utfordret hverandre. Jeg gjorde først en deskriptiv analyse av de to siste års artikler i rektors blogg der jeg kategoriserte etter hvem som deltok: rektor, foreldre, elever, lærere og andre, hvorfor, emne etc. Deretter foretok jeg en teoretisk analyse av bloggen i forhold til kjennetegnene fra Senges teori og sosial nettverksteori. Rektors blogg måtte vurderes, tolkes og analyseres ut i fra en ytre kildekritikk der spørsmål omkring kilden som hvem, hva og hvorfor ble prøvd besvart. Deretter så jeg på den indre kildekritikken som handlet om relevans i forhold til problemstillingen. En burde også stille spørsmål ved autensitet, troverdighet og ikke minst representativitet. Siden bloggen lå som en integrert del av skolens hjemmeside, var jeg overbevist om at den var autentisk, troverdig og representativ, noe jeg også fikk bekreftet etter kontakt og intervju med rektor.

3.6 Kvalitativt onlineforskningsintervju

Et intervju henter inn primærdata som ifølge Ringdal (2007) er best for å studere nåtidige fenomen. I boken *Internet Communication and Qualitative Research* (Mann & Stewart, 2000), brukes benevnelsen CMC for Computer Mediated Communication om den direkte bruken av datamaskiner i en tekstbasert kommunikasjonsprosess, og onlineintervjuet introduseres. Kvale (2009) viser til termen datastøttet intervju. De

skiller mellom synkron og asynkron kommunikasjon der bloggen er representant for den asynkrone kommunikasjonen der brukerne ikke nødvendigvis er pålogget og kommuniserer samtidig. Da der er få rektorer som blogger, ville det muligens krevd lange og tidkrevende reiser for å komme inn på forskningsfeltet, men ved å følge Mann og Stewart (Mann & Stewart, 2000) sine råd vedrørende onlineintervju, kunne jeg gjennomføre dette uten å ta slike hensyn. Det ble et onlineintervju av rektor der jeg sendte ut en e-post med ferdige spørsmål som han selv fikk svare på i ro og mak, ikke ulikt den situasjonen han er i når han blogger og reflekterer over skolehverdagen. Denne metoden var ikke avhengig av reising, og avstand var ikke noe spørsmål. Den fysiske nærheten ble lav, men temaet var et sosialt medium der deltakerne ikke primært forholder seg til fysisk tilstedeværelse, samt at informanten også fikk en mulighet til å reflektere uten tidspress eller nevneverdig stressing fra intervjuer. Intervjuene fikk frem grad av bevissthet i forhold til aktiviteten blogging i skolekonteksten og om det var bevissthet om prosesser i skoleorganisasjonen som lå bak. Det bør også nevnes at en av fordelene med denne form for intervju, var at de transkriberer seg selv. Ulempene var blant annet at det krever at både intervjuer og intervjuperson er dyktige i skriftlig kommunikasjon og at avstanden fører til at en mister kroppsspråk og nyanser i talespråket (Kvale et al., 2009). Etter at første onlineintervjuet var gjennomført, så jeg at der var et aspekt jeg gjerne ville forfølge og få utdypet. Dermed sendte jeg noen oppfølgingsspørsmål til rektor og fikk svar samme dag. Jeg hadde på forhånd informert intervjuobjektet om at prosjektet kunne dreie i en litt annen retning enn tenkt på forhånd og fått aksept for å kunne sende eventuelle oppfølgingsspørsmål (Postholm, 2005).

Steinar Kvale (2009) sier at intervjuet er en aktiv kunnskapsproduksjonsprosess der intervjueren og den intervjuede sammen produserer kunnskap, men i intervju med elitepersoner som for eksempel ledere, kreves det ekstra god kunnskap om temaet fra intervjueren, samt at en mestrer fagspråket og er fortrolig med intervjupersonens sosiale situasjon og livshistorie. Og for min del prøvde jeg å unngå å korrespondere på dager som tradisjonelt er hektiske for en rektor, slik som mandager med masse e-poster ventende i innboksen.

3.7 Utvalg av intervjuobjekt

I en eksplorativ kasusstudie bør teorien i følge Yin (2003) være med og gjennomsyre alle ledd. Også slik når en skulle velge ut intervjuobjekt. Det er brukt teori om blogging fra Rettberg (2008) og Kristensen mfl.(2007) til å komme frem til kjennetegn ved en blogg. Deretter ble det søkt rundt på nettet etter eksempler på rektors blogg, og der har vært noen få bloggere som har vært aktive over tid og frem til i dag. Noen som kaller det en blogg, hadde egentlig ikke en blogg som var sosial med kommentarfelt og lenker, men heller en enveis dagbok på nett der de fortalte om ting som hadde hendt uten at der var et kommentarfelt som åpnet for toveis kommunikasjon. Og andre som hadde en fungerende blogg, hadde ikke holdt på så lenge at der var datagrunnlag nok til en god analyse eller høsting av erfaringer. Men jeg kom over en rektors blogg som både hadde fungert godt over tid og som hadde mange av de element som teori om blogg beskriver. I et kvalitativt perspektiv var det viktig å få en så fyldig beskrivelse som mulig både gjennom en innholdsrik rektors blogg, samt intervju med en rektor som faktisk hadde gjort mange erfaringer med fenomenet og som dermed kunne være i posisjon til refleksjoner over denne nye praksisen. Og heldigvis ville denne rektoren være med på min forskning, selv om han i utgangspunktet ikke hadde så mye tid til slikt, men etter å ha presentert metoden med onlineintervjuet pr e-post, sa han seg villig til å være med. Han uttrykte også at der ville komme endringer i bloggen og at den ikke hadde funnet sin endelige form. Dette var et fruktbart utgangspunkt for min studie da refleksjoner rundt egen praksis allerede var utviklet etter positive og negative erfaringer med rektors blogg.

3.8 Analysemetode

Robert Yin (2003) sier at teori er viktig i kasusstudier for å generalisere resultatet. Derfor var kjennetegnene på Peter Senges (1999) fem disipliner også med i analysen av både blogg og intervju. Postholm (2005) sier at der i kvalitative studier ikke er et klart start- eller sluttidspunkt for analysen. Analysen starter straks forskeren trer inn på forskningsfeltet og fortsetter gjennom hele forskningsprosessen. Den hermeneutiske sirkelen, eller spiralen, utgjør kjernen i en prosess som skaper forståelse og mening fra deler til helhet og tilbake igjen. Interaksjonen mellom empiri og teori er mer

fremtredende i kasstudier. Så den samme teorien ble brukt gjennom hele studien for å sikre en helhetlig analytisk strategi. Det teoretiske og empiriske nivået måtte henge sammen slik at teoriene sier noe om den observerbare virkeligheten.

Jeg foretok en deskriptiv analyse av det innsamlede materialet for å gjøre datamaterialet mer oversiktlig og forståelig. Deretter ble det gjort en teoretisk analyse ved å ta i bruk substantiv teori om lærende organisasjoner og blogger. Av analyseverktøy benyttet jeg Hyper Research. I dette verktøyet kunne kategorisering og koding av data gjøres på en oversiktlig måte som lettet analyseprosessen.

Deretter foretok jeg en teoretisk analyse eller en temaorientert analyse som kan forklares som en beskrivelse og fortolkning av temaer i aktørenes livsverden.

Teoriene forskeren har tilegnet seg, fungerer sammen med forskerens erfaringer og opplevelser, som briller når han eller hun observerer, samler inn og analyserer datamaterialet. Selv om vi har sett at forskeren prøver å legge til side sine individuelle, subjektive teorier, vil teorien alltid være til stede og mer eller mindre prege forskningsarbeidet. (Postholm, 2005:99)

Tolkningen av funnene ble gjort ut i fra kriterier som var satt opp på forhånd basert på samme teori som fulgte hele studien og som kjennetegnene også tok utgangspunkt i. Om teorien kan relateres direkte til deler av data for å forstå handlinger og ytringer, snakker vi om en teoretisk analyse der teorien hjelper oss til å analysere og forstå empirisk materiale (Postholm, 2005).

3.9 Validitet, reliabilitet og selvkritikk

Validitet handler i følge Kvale (2009) om styrken og gyldigheten til et utsagn. Han sier videre at i samfunnsvitenskapene viser validitet som regel til om hvorvidt en metode er egnet til å undersøke det den skal undersøke.

I en unik kasstudie må en bruke teori i forskningsdesignen for å sikre ekstern validitet. Robert Yin (2003) snakker om en analytisk generalisering der en tar utgangspunkt i teori og vurderer datamaterialet opp i mot denne.

For å sikre intern validitet under dataanalysen, bør en bygge opp forklaringen og også peke på eventuelle andre forklaringer.

I forhold til konstrukt og validitet, bør en bruke flere datakilder som intervju og dataanalyse. Det er også viktig å la informanter se igjennom rapporten etter datainnsamlingen.

Jo sterkere forsøk på falsifikasjon en påstand har overlevd, desto større validitet og troverdighet har denne kunnskapen. Validitet avhenger da av den håndverksmessige kvaliteten under undersøkelsen, an kontinuerlig kontroll, fremsettelse av nye spørsmål og teoretiske fortolkninger av resultatene. (Kvale et al., 2009:252)

Og i forhold til reliabilitet sier Kvale et al. (2009) at det har forskningsresultatenes konsistens og troverdighet å gjøre.

Og det store spørsmålet her er om resultatet kan reproduseres av andre på et annet tidspunkt? Derfor var det viktig at hele prosessen skulle kunne etterprøves og spores. Yin (2003) foreslår at en her bruker en kasusstudie-protokoll under innsamling av de empiriske data og utvikler en kasusstudie-database.

Når det kommer til generalisering og overførbarhet, så er det viktig å spørre seg om dette er prosesser som kan overføres jfr. Senge (1999) og deling av kunnskap, visjon m.m. Har dette kasuset unike verdier av generell offentlig interesse siden vi snakker om et nytt fenomen som man tidligere ikke har sett på? Er temaene som ble tatt opp av nasjonalinteresse i forhold til tema som skoleutvikling, skoleledelse og IKT?

Aksiologi er læren om verdier (Postholm, 2005) og går ut på at alle kvalitative studier er verdiladede. Det er derfor viktig at forskeren fremlegger sine perspektiver og meninger på en slik måte at leserne kan observere hvordan forskeren har eventuelt påvirket arbeidet med forskningen. Å være tydelig på dette vil sikre studiens kvalitet.

Det er ofte nyttig å se på et fenomen fra ulike ståsted. Mitt ståsted er som student og lærer, og kanskje er det et nyttig ståsted basert på egen erfaring for å se på rektorenes praksis. Men klarer jeg å forstå deres perspektiv og dermed stille relevante spørsmål?

Uansett kan kanskje observasjonene og spørsmål fra sidelinjen være nyttige tilbakemeldinger for rektorene.

I forhold til selvkritikk, meldte stadig spørsmålet seg om det var mulig å få med alle variabler eller om en bare måtte velge et perspektiv? Burde der blitt foretatt en spørreundersøkelse blant lærerne? Dette sa rektor nei til og begrunnet det med stor arbeidsbelastning i utgangspunktet. Etter hvert som studien pågikk, ble det også mer og mer tydelig at foreldrenes og elevenes perspektiv kunne vært fruktbart å få med, men jeg opplevde at rammene for oppgaven i forhold til tid og sidetall naturlig begrenset hva jeg kunne gå inn på og ikke. Der var også noen aspekter ved bloggen som kanskje kunne ha blitt bedre kontrastert ved å bruke flere blogger, men samtidig var der gode eksempler på disse kontrastene i den bloggen jeg allerede så på.

3.10 Forskningsetiske hensyn og normer

Først av alt måtte jeg strebe etter vitenskapelig redelighet. Jeg skulle altså være til å stole på og gjennomføre forskning med kvalitet og gyldighet, men samtidig var det også viktig at jeg tok vare på den etiske dimensjonen gjennom hele forskningsløpet (Postholm, 2005). Dette gjaldt spesielt informasjonen til informanten om hensikten med forskningen og hvilke aktiviteter den innebar. Hovedinformanten måtte også kjenne til det ekstraarbeidet og byrden dette førte med seg. Jeg måtte hele tiden opptre på en akseptabel måte og ta hensyn til deltakerens verdier og interesser. Forholdet mellom student og veileder stiller gjensidige samarbeidskrav i forhold til ansvar og respekt.

Prosjektet ble meldt til NSD i desember 2009 og godkjenning derifra var på plass før det hele ble satt i gang. Deretter ble det sendt ut informasjon om prosjektet til den impliserte part i god tid sammen med samtykkeerklæring. Når alt ble returnert ferdig underskrevet, kunne jeg gjennomføre intervjuet.

I forhold til konfidensialitet og anonymisering, har retningslinjene fra NSD blitt fulgt, noe som innebærer at opplysninger om identitet har blitt skilt fra datamaterialet og lagret hver for seg på en dertil egnet og sikker måte. Når oppgaven er slutført vil jeg slette alle data med personopplysninger.

4 Innsamling av data/Empiri

Innsamlingen av data ble gjort i tre trinn. Først samlet jeg inn alle artiklene og innleggene i rektors blogg. Etter at dette var gjennomgått og holdt sammen med kjennetegnene basert på teori og annen forskning, utarbeidet jeg et intervjukjema som ble sendt til informantene, rektor. Han fikk to ukers frist til å gjennomføre intervjuet og leverte pr. e-post dagen før fristen gikk ut. Dermed var alle data samlet inn, men det viste seg at der dukket opp litt uventet informasjon i intervjuet som jeg syntes krevde litt oppfølging og utdyping. Dermed sendte jeg ut noen få oppfølgingsspørsmål som ble besvart straks. Og så var empirien på plass.

Første del av datainnsamlingen, analyse av rektors blogg, ble gjennomført i uke 9 i 2010. Andre del av datainnsamlingen, intervju med rektor, ble gjennomført i uke 10 og 11 i 2010. Oppfølgingsintervjuet ble gjennomført i uke 16.

4.1 Hovedpunkt fra gjennomgang av rektors blogg

4.1.1 Innsamling av data fra rektors blogg - kontekst

Jeg var ikke fysisk til stede ved den aktuelle skolen, men oppsøkte den via Internett. På skolens hjemmeside er der en egen side som er rektors blogg. Denne ligger åpen og tilgjengelig for alle på Internett. Der er ingen pålogging eller begrensning for de som ikke er tilknyttet skolen. Hvem som helst kan både lese og kommentere rektors blogg. Jeg kunne dermed greit få tilgang til datamaterialet ved å observere dialogen på bloggen fortløpende. I den følgende gjennomgangen av empirien har jeg valgt å gjengi dialogen på bloggen som referat da dialogen lett kan søkes ordrett i ulike søkemotorer og dermed avsløre identiteten til både rektor, skolen og andre.

4.1.2 Deskriptivt analyse av rektors blogg

Bloggen ved Bloggerud skole ble opprettet i april 2008. I tidsrommet fra oppstart til mars 2010 var der skrevet totalt 53 artikler med 150 innlegg. På bloggen kan en også se hvor mange ganger artiklene er lest. Dette er ofte mellom 50 og 300 ganger, og snittet ligger på 150. Det er mange som kommenterer, men også mange som skriver egne innlegg som ofte er spørsmål til rektor om forhold ved skolen. Der er en

toveiskommunikasjon. Rektor står selv for halvparten av innleggene mens elevene hadde 54. Noen av rektors innlegg eller artikler står ubesvarte, men rektor svarer på alle innlegg til ham. Mange av disse omhandler praktiske spørsmål om skolehverdagen og medbestemmelse; regler, skoleoppsetning, bruk av rullebrett, skøytebane, sjokomelk m.m., men også mye ros til rektor. 14 av innleggene er fra foreldre som også skryter mye, men som har spørsmål om PALS, noe rektor skriver om i 5 av sine artikler der han klargjør og informerer og får svar fra foreldre og elever. Der er bare 4 lærere som skriver innlegg, men der er også 3 rektorer fra andre skoler som kommenterer. Rektor kommuniserer skolens visjon og bakgrunnen for denne, at han ønsker mer samarbeid mellom skole og hjem, samt medbestemmelse. Praktisk info og hilsninger i forhold til skoleruten er med.

Innleggene er alltid relativt korte og enkle, mellom 30 og 300 ord.

Rent teknisk så er løsningen for rektors blogg levert av samme leverandør som leverer løsningen for hjemmesiden, Moava⁷. Derfor er rektors blogg naturlig integrert på hjemmesiden. Der er ikke mulighet for å legge ut bilder, men en spesiell detalj er at hvem som helst kan starte et nytt innlegg, og ikke bare eieren av bloggen, og dette har spesielt elevene benyttet seg av ved flere anledninger. Bloggen er tekstbasert slik at der ikke er bilder, og der er heller ikke bruk av lenker i bloggen.

I forhold til personvern, så skriver ikke elevene under fullt navn, bare fornavn eller psevdonym.

4.1.3 Moment fra rektors blogg

I sitt første innlegg skriver rektor at han ønsker å få en god dialog mellom skole og hjem. Han sier videre at han som rektor må komme mer på banen for å fronte skolen. I sitt andre innlegg ønsker han å sette fokus på medbestemmelse med bakgrunn fra foreldreundersøkelsen som viste at foreldrene ønsket mer medbestemmelse, og han inviterer de inn på skolens arena. Både foreldre og elever har vært inne og kommentert disse innleggene. I rektors blogg er det sjelden rektor går ut av sin profesjonelle rolle og blir personlig, men han tar opp hvordan han setter pris på ros og

⁷ <http://moava.net/>

viktigheten av å snakke positivt om hverandre. En gang er det en jente som påpeker at rektor har brutt sin egen regel om løping i gangene, og her blir rektor ydmyk og beklager.

Når rektor skriver et rent informativt innlegg og forteller om at skolen skal få besøk av rådmannen og kommunens skolepolitikk, er der ingen kommentarer. Heller ikke når emnet er skolens økonomi og kommunes budsjettbehandling. Rektor også har et innlegg der han informerer om PALS og forklarer litt rundt. Han avslutter med en oppfordring til foreldrene til å komme med innspill, men innlegget blir ikke kommentert.

Innleggene med flest kommentarer er ofte emner som elevene selv har startet og som handler om regler ved skolen, bruk av rullebrett m.m. Rektor svarer på alle disse og deltar i debatten samt oppsummerer ved å vise til et endelig vedtak i de ulike sakene.

Der er et innlegg fra rektor der han informerer om belønningssystemet i PALS. Foreldre kommenterer og spør etter ting som er uklart. Andre foreldre kommer med positive tilbakemeldinger i forhold til PALS. To elever er imidlertid uenig i at der er et positivt fokus. De opplever at det blir for mye fokus på det negative og på konsekvenser. De etterlyser mer skryt fra lærerne.

4.2 Moment fra intervju med rektor - kontekst

All kommunikasjon med rektor foregikk pr telefon eller e-post. Slik også med selve intervjuet der han pr e-post fikk tilsendt ferdige spørsmål basert på den deskriptive og teoretiske analysen jeg hadde gjort av bloggen. Dermed fikk han god tid til å reflektere over spørsmålene og til å formulere seg, på samme måte som i sitt arbeide med bloggen. Heller ikke her var jeg fysisk til stede ved skolen, og hele innsamlingen foregikk uten at andre parter ble involvert eller at der måtte innhentes samtykke fra flere. Jeg har delt momentene fra intervjuet inn i tre deler, en for hver av de tre forskningsspørsmålene. Jeg er klar over at der med en slik inndeling allerede kan ha blitt gjort en fortolkning av empirien, men jeg finner det nyttig å holde samme struktur eller fokus gjennom hele oppgaven.

4.3 Moment i forhold til prosessene knyttet til skolen som lærende organisasjon?

4.3.1 Personlig mestring

Rektor har 20 års lærererfaring fra grunnskoler og folkehøyskoler. Han har 11 års arbeidserfaring fra media og har vært rektor de siste 8 årene. Han vurderer sin digitale kompetanse som litt over middels og har stor interesse for "IKT/media" som hans selv sier det.

Rektor hadde ingen tidligere erfaring med blogging og har heller ingen andre blogger enn rektors blogg. Prosjektgruppen eller andre aktører ble ikke tatt med på råd.

Selvsagt må en være ryddig og prioritere oppfølging. Han vil ikke bare sitte på gjerdet og vente på at andre skal gjøre ting.

I forhold til ledelse forsøker han å si viktige ting på bloggen, gi signaler om både ulike veivalg for skolen og de verdier skolen står for.

Rektor hadde en klar målsetting om et par innlegg i måneden. Han står selv for alt vedlikehold av bloggen og leser gjennom alt som skrives. Han vurderer da om noe bør sensureres og at sletting av innlegg er nødvendig, gjerne i samarbeid med kollegiet, i saker der innlegget er upassende eller henger ut identifiserbare personer. Der foreligger ikke egne retningslinjer for hva slags saker bloggen skal ta opp. Rektors blogg har kommet for å bli ved Bloggerud skole. Fremover ser rektor for seg hyppigere og mer regelmessige innlegg, men han har vært redd for å binde seg til fastere rytme og form på innleggene siden det du lover må holdes. Derfor må slike forhold vurderes nøye. Han ser muligheten for at hyppigere oppdateringer kanskje også medfører mer respons fra målgruppen.

Rektoren mener det viktigste signalet opprettelsen av rektors blogg gir er at han er villig til å benytte nye digitale muligheter opp mot skolens utadvendte aktivitet. Han opplever at han har et stort handlingsrom i forhold til å prøve og feile i utforskningen av ny praksis. Der har vært diskusjoner med kollegiet, men enighet om løsninger ble

funnet. I forhold til seg selv som en endringsagent i skolen, opplever han at han har vist at nye medier er aktuelle også i skolesammenheng.

Jeg viser at nye medier er aktuelle også i skolesammenheng. Samtidig må ryddighet og oppfølging prioriteres. Det er altfor mange lærere som sitter på gjerdet og venter at andre skal gjøre ting – ikke en selv.

4.3.2 Mentale modeller

Han opplever at bloggen har økt hans kontakt med målgruppen og spesielt med elevene. Han har opplevd å bli utfordret på bloggen i et par saker til å vurdere alternative løsninger i saker. Han opplever at han er mer synlig for elever og foreldre etter at han begynte å blogge. Bloggen har gjort rektor mer bevisst på at han må være tydelig i dialogen utad.

Spørsmål: Opplever du at elevene eller andre har fått lavere terskel for å ta opp saker med deg?

Rektor: Ja, absolutt.

4.3.3 Felles visjon

Som motivasjon for hvorfor han opprettet rektors blogg, fremhever han at skolen var med i et verdiprojekt der de ville utvikle en sterkere samhandlingsstrategi mellom skolen og hjemmene. En prosjektgruppe med representanter fra foreldre, ansatte og elever, var ansvarlige for regien. Prosjektet endte med å utforme skolens visjon: "Sammen – for trygghet, trivsel og læring".

En av mentorene i "Skal – skal ikke"- prosjektet utfordret meg på sluttsamlingen til å opprette en kommunikasjonskanal overfor skolens foreldre / elevene / skolens samarbeidspartnere. Dette ble til "rektors blogg", som var min første erfaring med å blogge.

Rektor opplever blant annet bloggen som en viktig arena for formidling av skolens visjon. Han tenker at rektors blogg spiller en positiv rolle i forhold til å fornye skolen og tilpasse den samfunnet.

4.3.4 Gruppelæring

En av mentorene for prosjektet utfordret rektor til å opprette en kommunikasjonskanal overfor målgruppen "foreldre, elever og skolens øvrige samarbeidspartnere", og rektors blogg ble opprettet på skolens hjemmeside.

Det var spesielt dette med toveis kommunikasjonen, at en kunne få respons på en ytring som tiltalte rektor.

Han så på dette med at bloggen skulle leve, det vil si at den blir hyppig oppdatert, som en utfordring. Han mener aktivitet og dialoger på bloggen øker interessen for skolens hjemmeside generelt.

Det jeg var redd, var at jeg ikke klarte å bruke nok tid på bloggen til at den ble aktuell og levende. Derfor har jeg forsøkt å tilpasse aktiviteten ut fra dette hensynet.

Det var også viktig å være på vakt overfor sensitive personalopplysninger som ikke hører hjemme på en offentlig blogg. På forhånd tenkte rektor at målgruppen var foreldrene, elevene og skolens samarbeidspartnere. Han relaterte ikke opprettelsen opp mot teorier eller læringssyn, men understreker at det handlet om nærhet til skolens brukergrupper – og muligheten til å si sin mening.

Rektor mener bloggen er åpen og gjensidig, men at den kunne vært enda bedre markedsført.

Åpenhet og medvirkning fra alle parter i skolesamfunnet er viktig, og spesielt er han opptatt av at skolens foreldregruppe kommer mer og mer på banen.

I et skoleutviklingsperspektiv ser han på bloggen som et redskap for å øke engasjementet i samarbeid mellom skole og hjem.

Han opplever at bloggen har økt hans kontakt med målgruppen og spesielt med elevene. Han opplever at han er mer synlig for elever og foreldre etter at han begynte å blogge. Han har også blitt utfordret på bloggen til å vurdere alternative løsninger i saker. Rektor opplever absolutt at bloggen har ført til at målgruppen har fått lavere

terskel for å ta opp saker med ham. Den har også hevet takhøyden for diskusjoner på skolen. I en to-tre enkeltsaker har bloggen ført til større engasjement.

Han synes også at det er positivt at elever responderer når han utfordrer dem.

Det at elever responderer når jeg utfordrer dem. Spesielt saken om "Fysisk aktivitet", som jeg la ut i januar. Jeg bad om tilbakemeldinger på dette nye tilbudet for 6. og 7. trinn, og har fått mange gode innspill.

Der har bare vært noen få usaklige innlegg som har blitt slettet. I forhold til personvern kom der en gang usaklig kritikk av en lærer som indirekte var identifiserbar. Dette innlegget ble straks tatt bort. Rektor forteller at han måtte ta en runde med lærerne før opprettelsen av bloggen, fordi de fryktet nettopp et slikt misbruk. Det viser seg at det er det eldste elevene ved denne 1. til 7.trinn skolen som er mest aktive.

I forhold til skolens organisasjon mener rektor at bloggen er en møteplass mellom ledelsen og foreldre og elever. Lærerne deltar lite på bloggen, men noen av dem er aktive lesere. Rektor ønsker at foreldrene skal bli mer aktive på bloggene, og der jobbes nå også med en FAU-blogg overfor foreldrene.

Rektor opplever blant annet bloggen som en viktig arena for formidling av læringsledelse, deling av kunnskap, samarbeid, skole-hjem samarbeid og markedsføring av skolen.

Selve opprettelsen av rektors blogg ble gjort nettopp for å ha en kommunikasjonskanal overfor skolens foreldre, elever og øvrige samarbeidspartnere. Rektor mener at bloggen til en viss grad har forbedret skolens kommunikasjon både mellom personalet, bestemmende organ eller administrasjonsnivået og på klientnivået: foreldre, elever og lokalsamfunn. Rektor opplever helt klart at terskelen for at elevene skal ta kontakt med ham har blitt mye lavere gjennom bloggen.

Rektors blogg var et prøveprosjekt som har svart til forventningene og blitt et fast innslag på skolens hjemmeside. I forhold til bloggens målgruppe har det vist seg at der er flere elever og færre foreldre som er aktive på bloggen. Rektor tror bloggen har

styrket åpenheten utad. Den har blitt en direkte kanal for innspill til rektor. Bloggen har gjort rektor mer bevisst på at han må være tydelig i dialogen utad.

Bloggen har også ført til at rektor delvis føler økt samhörighet med andre rektorer.

Rektor har ikke sett at lærerne har økt sin bruk av wiki, blogg eller IKT i undervisningen etter at rektors blogg ble innført, men han har fått positive reaksjoner fra lærere og andre rektorer. De går på at de synes blogg er spennende og at det styrker den åpne profilen på skolens ansikt utad.

Samtidig som at bloggen har vist seg å være et sted en del elever kommer med spørsmål og vink til rektor, så er den også et redskap for å gi elevene en grei trening for elevene i digital kompetanse. Enkelte lærere har latt elever stille rektor spørsmål på bloggen for da vet de at han må svare ganske raskt. Rektor har også i en spesiell sak oppfordret elevene til å gi tilbakemeldinger på et prosjekt via bloggen. Dette førte til stor aktivitet på bloggen knyttet til den saken. Rektor mener at slike små dialoger kanskje fører til interesse for blogging – og skolens hjemmeside generelt. Dette er en mulighet rektor mener de burde benyttet seg mer av.

Rektor ser på læringsplattformen Fronter som den viktigste kanalen for kommunikasjon internt mellom lærere og elever.

4.3.5 Systemtenkning

Han ser ikke på bloggen som teknologi, men heller som en ny type digital arena i skolens kommunikasjon med omverdenen.

Jeg mener åpenhet og medvirkning fra alle parter i skolesamfunnet er viktig. Spesielt er jeg opptatt av at skolens foreldregruppe kommer mer og mer på banen. Jeg har tenkt at bloggen skulle virke i positiv retning her....

4.4 Metodiske refleksjoner om datainnsamlingen

Fokus er på rektor og hans praksis med rektors blogg. Når det gjelder lærerne opp i det hele, hadde et spørreskjema til dem kunnet gi informasjon om hvordan de opplever rektors praksis og om de ser den igjen hos elevene. Men her ville ikke vår rektor

involvere flere aktører i studien og satte foten ned. Jeg har full forståelse for at en rektors hverdag kan være krevende. Her må en vise ydmykhet og være takknemmelig for at jeg i det hele tatt kom meg inn på forskningsfeltet og har fått lov å følge denne rektoren og hans blogg. I ettertid har også muligheten for å sende et spørreskjema til elever og foreldre for å få frem målgruppens perspektiv, meldt seg som en mulig utvidelse av innsamlingen.

De data jeg fikk inn fra rektor var rimelig fyldige, men der dukket opp en opplysning om at han hadde lang erfaring i fra media. Dette syntes jeg var både spennende og relevant siden han omtalte bloggen ikke som teknologi, men som et medium. Og Erstad (2005) sine tanker rundt digital kompetanse og mediekompetanse dukket opp. Kanskje burde jeg ta noen oppfølgings spørsmål her. Jeg så gjennom materialet og utarbeidet fire oppfølgings spørsmål som utdypet rektors medieerfaring og hvordan den virket inn i arbeidet med rektors blogg.

4.5 Oppfølgingsintervju

For å unngå spekulasjoner rundt hvorvidt rektors medieerfaring spilte inn rundt prosessen med opprettelsen av rektors blogg, valgte jeg å stille direkte spørsmål om dette aspektet. Jeg spurte om på hvilken måte han trodde at hans bakgrunn fra media hadde påvirket ham.

Siden jeg har erfaring med media, og er trent i å bli eksponert, var ikke "eksponeringssiden" ved bloggen noe jeg vegret meg for.

Både medieerfaringen og erfaring fra lokalpolitikken har gjort ham mer bekvem med å være synlig utad.

..Jeg har dessuten deltatt aktivt utad både i media – og senere en tid i lokalpolitikken. Det er naturlig for meg å være utadvendt, og nå er det elever og foreldre som er i "mitt ansvarsfokus".

Han var heller redd for at han ikke klarte å bruke nok tid på bloggen til at den ble aktuell og levende. Han mener også at hans mediebakgrunn gjorde at han så mulighetene til å føre en nær dialog gjennom dette mediet, og han var interessert i å

se responsen på bloggen. Bloggen er en integrert del av skolens hjemmeside, og hjemmesiden er skolens utadvendte arena. Det er i dag ikke snakk om å utvide med Twitter eller Facebook.

4.6 Oppsummering av funn i empirien

Rektors blogg har innlegg både fra rektor, elever, foreldre og i mindre grad andre som lærere og andre rektorer. Rektor har flest innlegg, men elever stiller mange spørsmål til rektor, mens foreldrene er i mindre grad aktive. Mange innlegg har svar og kommentarer fra flere parter, men noen få står ubesvart. Skolens visjon kommer tydelig frem i bloggen, og rektors ønske om mer medvirkning fra foreldre og elever.

Rektor forteller i intervjuet at han hadde et behov for en direkte kommunikasjonskanal mot målgruppen som var foreldre, elever og skolens øvrige aktører. Det har vist seg at elevene er mest aktive og at foreldrene ikke har så lett for å komme på banen.

Rektoren mener det viktigste signalet opprettelsen av rektors blogg gir er at han er villig til å benytte nye digitale muligheter opp mot skolens utadvendte aktivitet. Rektor har erfaring fra mediebransjen som han mener har vært nyttig i forhold til opprettelsen av rektors blogg og aktiviteten der. Rektor tenker at rektors blogg spiller en positiv rolle i forhold til å fornye skolen og tilpasse den samfunnet. Rektor mener åpenhet og medvirkning fra alle parter i skolesamfunnet er viktig, og spesielt er han opptatt av at skolens foreldregruppe kommer mer og mer på banen. I et skoleutviklingsperspektiv ser han på bloggen som et redskap for å øke engasjementet i samarbeid mellom skole og hjem. Rektor opplever ikke at hans nye praksis har påvirket lærerne i særlig grad til å bruke blogg og wiki i undervisningen.

Jeg har nå vist til selve rektors blogg og beskrevet den og aktiviteten på bloggen samt tatt med eksempler som illustrerer drøftinger i drøftingsdelen. Deretter har jeg presentert moment fra intervjuet med rektor og oppfølgingsspørsmålene. Jeg har med dette presentert empirien som danner grunnlag for den videre analyse og drøfting.

5 Analyse og drøfting – Hvordan kan rektors blogg bidra i prosessene knyttet til skolen som lærende organisasjon?

I lys av problemstillingen: "Hvordan kan rektors blogg være en mediator for skoleutvikling?"- og forskningsspørsmålet, har det blitt foretatt en analyse og drøfting av de funn som ble gjort i blogg og intervju med rektor og holdt de opp mot teori. Deretter ble det sett på empirien i lys av de kjennetegn eller kategorier på prosesser som den australske studien fant basert på Senges teori om lærende organisasjoner samt annen forskning og teori om blogging.

5.1 Inndeling i kategorier

Senges fem disipliner ble brukt til inndeling i kategorier i analysen av blogg og intervju med rektor. Disse står som overskrifter. Det blir vist til de funn der det er samsvar mellom empiri og kjennetegn, men også der studien ikke kan vise til samsvar. Det er også viktig å merke seg at kjennetegnene fra den australske studien (Johnston, 2001) beskriver generelle prosesser som så blir vinklet mot rektors arbeid med bloggen.

5.2 Bloggen som arena for personlig mestring

I empirien forteller rektor at det var årelang erfaring og kompetanse fra media som gjorde at han så mulighetene i bloggverktøyet som kommunikasjonskanal. Senge (2000) sier at lærere og rektorer må ha en personlig drivkraft for læring og utvikling. De trenger å vurdere hvor de befinner seg og hvor de vil hen. Rektor sine vurderinger og handlinger kan forstås som at hans kompetanse fra media gjorde ham i stand til se mulighetene bloggen kunne gi ham til å oppnå hans egne mål om mer foreldre- og elevmedvirkning, men det kan også tolkes som at rektor kan ha en sterk personlig drivkraft for læring og utvikling. Situasjon før opprettelsen av bloggen kan forstås som om det var en kreativ spenning (Glosvik og Roald, 2008) mellom skolens virkelighet og skolens visjon, en spenning mellom ønsket fra foreldrene om mer medvirkning og rektors ønske om å få foreldrene mer på banen. Rektor sier i intervjuet at han ønsker å lede en skole der det råder åpenhet og medvirkning fra alle parter i skolesamfunnet, og i bloggen er det flere innlegg der rektor, foreldre og elever i full åpenhet har en dialog om store og små saker ved skolen. Rektor innrømmet i intervjuet at han har

revurdert noen saker etter debatt på bloggen. Glosvik og Roald (2008) kommenterer Senges teorier og mener at for en rektor handler personlig mestring om hva en skal strekke seg etter, hvilken skole en vil lede. Det kan se ut som om rektor på oppfordring strakk seg for å yte og tolker det som at han som skoleleder hadde han en klar idé om hva slags skole han hadde lyst til å lede. Wyld (2008) peker i sin undersøkelse på at ledere i høyere utdanning gjennom blogging bedre kan holde kontakten med skolemiljøet og skolens andelshavere, men også med seg selv. Dette fordi blogging tilbyr den samme intellektuelle spenning og engasjement som gjorde at de ble dradd mot det akademiske liv i utgangspunktet. I denne studien kan det være at kombinasjonen med rektors medieerfaring og et personlig akademisk engasjement har spilt en positiv rolle.

Og for å fortsette tråden om hva slags skole han hadde lyst til å lede, så peker Erstad (2005) på dette med hvordan skolen og mediene utfordrer og supplerer hverandre. Der oppstår ofte et skille mellom kommunikasjonsformer i og utenfor skolen. Rektor sier i oppfølgingsintervjuet at hans medieerfaring har vært nyttig i forhold til å se mulighetene i bloggen som medium. Og i motsetning til andre rektorer som stenger av mulighetene for kommunikasjon (Erstad, 2005), så har rektor gjennom rektors blogg utvidet mulighetene for kommunikasjon i skolen. Rektor sier i intervjuet at han mener det viktigste signalet opprettelsen av rektors blogg gir, er at han er villig til å benytte nye digitale muligheter opp mot skolens utadvendte aktivitet. Han tenker at rektors blogg spiller en positiv rolle i forhold til å fornye skolen og tilpasse den samfunnet. Erstad (2005) sier at den sosiokulturelle læringsteorien setter fokus på bruk av teknologi i forhold til menneskelig utvikling, både historisk, kulturelt, som gruppe og individuelt. Dette kan bety at rektors varierte erfaringsbakgrunn fra ulike skoleslag, media og politikk, har vært med på å gi ham en klarere idé om hva slags skole han hadde lyst til å lede, en skole som er mer tilpasset samfunnet ellers, der skillet mellom kommunikasjonsformer i og utenfor skolen reduseres.

Men hva om rektor ikke hadde medieerfaring og var over middels interessert i IKT? I forhold til Erstads (2005) beskrivelse av skolen, så ville kanskje ikke et sosialt medium som rektors blogg er ha blitt tillatt i utgangspunktet. Og rektor forteller at lærerne på

forhånd var skeptiske og så mulige negative utfordringer ved rektors blogg. Der har vært et par tilfeller hvor elever har kommet med usaklig kritikk av enkeltlærere, men disse har blitt fjernet. Dette kunne lett ha ført til at rektors blogg hadde blitt tatt ned om ikke rektor hadde vært godt forberedt og fulgt opp bloggen så godt som han har gjort.

Bloggens to første innlegg kan tolkes som at rektor tok tak i den aktuelle situasjonen etter foreldreundersøkelsen og samarbeidsprosjektet, dit hen at han, som Carol Johnstons studie (2001) pekte på viktigheten av, som skoleleder arbeider effektivt med den aktuelle situasjonen og har en velutviklet personlig visjon. Han har deltatt i evalueringsprosesser og kommuniserer på bloggen sine ideer for hvordan samarbeidet mellom skole og hjem kan bli bedre og hvordan foreldrene kan komme mer på banen.

Andre rektorer kommenterer på rektors blogg at de synes det er spennig gjort å blogge. Johnston (2001) og Senge (1990) sier det er viktig å sørge for å være en rollemodell for andre. Andre rektorers respons på rektors åpenhet kan være en indikasjon på at rektor oppfattes som en rollemodell. Han har ikke blogget før, men ser mulighetene i bloggen som medium og setter seg selv i en lærende posisjon.

PILOT-prosjektet (Tømte, 2006) peker på at rektor i større grad bør gå inn i en lærende posisjon og prøve det nye og ukjente. Det kan påstås at vår rektor har gått inn i en lærende posisjon når han begynte å blogge. Han har styrket samarbeidet mellom skole og hjem, men også fått eksterne aktører som andre rektorer i tale på bloggen sin.

Rektor viser at han behersker ny teknologi og et nytt medium. Denne nye kommunikasjonskanalen bryter med det gamle kommunikasjonsmønsteret ved skolen ved at rektor nå kan nåes direkte på bloggen av elever og foreldre. Så når Becta (2003), det statlige britiske rådet for IKT i utdanning, spør om seniorledere i skolen kan være gode eksempel for andre i forhold til bruk av IKT, så ser vi et godt eksempel på det i min studie.

Empirien viser at rektor anså seg selv som middels digitalt kompetent, men med stor interesse for IKT/media. Kjersti Stundal (2008) konkluderer i sin studie med at det er viktig å utvikle skolen til en lærende organisasjon og at rektor må ha en kompleks og

sammensatt kompetanse, ikke bare ledelses- og pedagogisk kompetanse, men også en teknologisk kompetanse for å kunne utvikle skolens digitale kompetanse. Det er altså meget sannsynlig at rektor har en kompleks og sammensatt kompetanse, ikke bare på IKT, men også fra media, som har gjort opprettelsen av rektors blogg mulig. Han så behovet for en bedre kommunikasjonskanal mellom skole og hjem og koblet dette behovet med bloggens muligheter. Det kan også tyde på at en tydelig satsing på IKT fra skoleleder ikke bare handler om budsjetter og innkjøp av utstyr, men like mye om å utvikle og iverksette aktiviteter som motiverer og engasjerer lærere, elever, foreldre og andre. Innføring av en blogg trenger ikke være det samme som innføring av teknologi. Det er forskjell på bare å ha teknologi tilgjengelig og det å bruke teknologien aktivt. Det handler altså om bruken, om å beherske og forstå ny teknologi og de muligheter der er, og at bloggen heller er en kommunikasjonskanal eller et medium.

Rektor sier i intervjuet at han opplever økt samhørighet med elever og foreldre. Dette er et av Johnstons (2001) kjennetegn i forhold til personlig mestring. Men også Senge (2000) peker på viktigheten av å ha foreldrene med på laget. Dette kan forstås som om rektor gjennom bloggen får en viktig bekreftelse på sitt arbeid og sin personlige visjon for hva slags skole han vil lede.

Rektor kan ikke si at hans blogging har ført til økt bruk av blogg og wiki hos lærerne. Så effekten av at rektor har gått foran med et godt eksempel (Senge, 1990) har så langt rektor selv bedømmer, ikke vært nevneverdig. Her ville kanskje et spørreskjema til lærerne ha avdekket større innsikt på området, men i min studie har fokuset vært på rektors opplevelse. Men i forhold til ITU (Tømte, 2006) og Becta (2003) sine bestillinger samt den australske studien (Johnston, 2001) sitt utsagn, kan rektors blogg tolkes som et godt eksempel på hvordan en skoleleder faktisk kan gå foran med et godt eksempel og bruker IKT og nye medier for å forbedre prosesser i skolen og formidle en visjon for utvikling og integrering av IKT på tvers av undervisningstilbud.

5.3 Bloggen som arena for mentale modeller

I empirien kommer det frem at rektor opplever at elevene gjennom innlegg og kommentarer på bloggen, har fått lavere terskel for å ta opp saker med ham. Han har

blitt mer synlig overfor både foreldre og elever og opplever økt kontakt med målgruppen for rektors blogg. Glosvik og Roald (2008) peker på at disiplinen mentale modeller for en rektor handler om spørsmål som: Hva vet du om dine elever, og hva tror du du vet om dem? Her må leder utfordre egne tenkemåter. Når rektor også innrømmer at dialogene på bloggen har gjort ham mer bevisst på hvordan han må være tydelig i dialogen utad, så kan det forstås dit hen at dialogen mellom rektor og elever på bloggen har påvirket begge parters mentale modell av hverandre. Rektor kommer i møte på en ny arena og blir synlig på en ny måte, og kanskje bloggens målgruppe får et nytt syn på rektor?

Disiplinen mentale modeller går også på viktigheten av å bryte ned etablerte modeller og forestillinger som hindrer nytenkning (Senge, 1990). Den australske studien (Johnston, 2001) sier at organisasjonen må tilpasse seg positivt og raskt til endring. Og dette kan bety at det er nettopp det rektor her har gjort. Rektor har gått fra å være mindre synlig på sitt kontor til å komme frem på det åpne Internettet og være tilgjengelig for elever og foreldre. Hvem sier at rektor ikke kan blogge? Gjennom sin nye praksis utfordrer han tradisjonelle oppfatninger av rektorrollen. Andre rektorer blir også utfordret i følge innlegg på bloggen. Dette er nytenkning i forhold til rektorrollen, men også i forhold til foreldre og elevers muligheter til å komme til orde i det åpne rom. Rektor inviterer dem inn på bloggen og stiller seg selv lagelig til for hugg. Senge (2000) sier det er viktig å stille spørsmål ved hvordan ting blir gjort og at det kan finnes bedre løsninger. Hele opprettelsen av rektors blogg kan forstås som svaret på dette spørsmålet. Kan ikke rektors blogg være en bedre løsning for å få til den dialogen mellom skole og hjem som de ønsker?

Men samtidig sier rektor at han gjerne skulle hatt foreldrene mer på banen. Elevene er veldig aktive mens foreldrene er mindre aktive på bloggen. Kan det være at foreldrene inntar en mer passiv og overvåkende rolle? Når elevene er aktive og har dialog med rektor, kan foreldre stå på sidelinjen og observere aktiviteten på rektors blogg. Og om de er fornøyd med dialogen og utfallet, så trenger de jo ikke kommentere selv. Rektors blogg viser hvor mange som har lest innleggene, og flere er lest mer enn 200 ganger. Dette kan tyde på at det er mange som leser rektors blogg uten at de nødvendigvis er

aktive på bloggen. Så det kan være at om ikke foreldrene er aktive på banen, så kan de i alle fall stå på sidelinjen og følge med.

Rektor innrømmer at han har endret standpunkt i saker etter å ha hatt en dialog med elever på bloggen. Glosvik og Roald (2008) peker på at det er spesielt viktig for lederen å få utfordret sine egne tenkemåter siden han eller hun ofte har makt som trolig kan hindre andre i å være ærlige og oppriktige. Ved lesing av bloggen opplever jeg at rektor inntar en avventende holdning når han blir utfordret. Han tar ingen umiddelbar avgjørelse og hører på argumentene til elevene før han finner en løsning som de fleste kan akseptere. Der er tilsynelatende åpenhet og samarbeid i avgjørelser (Johnston, 2001). Dette kan bety at rektor har fått utfordret sine egne tenkemåter.

5.4 Bloggen som arena for felles visjon

Empirien viser at rektor opplever bloggen som en viktig arena for formidling av skolens visjon, og skolens visjon er også tema i innlegg på bloggen. Senge (1990) sier om disiplinen felles visjon at den handler om å danne et felles bilde av organisasjonens fremtidige profil og mål. Videre sier Glosvik og Roald (2008) at det handler om evnen en har til å føre dialoger og samtaler om disse meningsbærende verdsettene. I empirien finner jeg at rektor gjennom rektors blogg langt på vei har lyktes med å engasjere og motivere til deltagelse i forhold til visjonen. Samtidig kan rektors blogg i seg selv sees på som en artefakt (Säljö, 2006) som symboliserer (Duus, 2004) og medierer (Ludvigsen og Hoel, 2002) det samarbeidet og den åpenheten som skolens visjon uttaler.

Gjennomlesning av rektors blogg viser at selv om de fleste innleggene er fra rektor selv, så er der også mange innlegg fra elever, foreldre, andre rektorer m.fl. Der er flere eksempler på at både elever og foreldre kommer med både positive, men også noen frustrerte tilbakemeldinger som rektor møter og følger opp på bloggen. Senge sier at "learning is connection" (2000:20). I forhold til disiplinen felles visjon peker den australske studien (Johnston, 2001) på at det er viktig med åpne og gjensidige kommunikasjonskanaler mellom skole og foreldre, skole og samfunn, lærere og det utvidete undervisningssamfunn. Det kan i alle fall se ut som om rektors blogg klarer å

få til en velfungerende kobling mellom skolen ved rektor og foreldre og spesielt elever og at rektors blogg styrker kommunikasjonen mellom skole og hjem. Men i forhold til skole og samfunn, lærere og det utvidete undervisningssamfunn, så er der ikke så sterke funn i studien. Der er kommentarer fra andre rektorer og noen lærere, men potensialet kan vel ikke sies å være utnyttet. I forhold til antall innlegg og kommentarer, så kan det se ut som om dialogen er best etablert mellom rektor og elevene.

Rektor opplever at bloggen har gjort at elevene har fått lavere terskel for å ta kontakt med ham via bloggen. Duus (2004) peker på bloggens potensial som ledelsesverktøy ved at den kan gjøre kommunikasjonsstrukturen flatere og dermed la kommunikasjonen i høyere grad flyte fritt i organisasjonen. Empirien viser flere samtaler mellom rektor og elever der elevene selv tar initiativet til nye regler ved skolen. Rektor kommer tilbake på bloggen og formidler direkte til elevene hva ledelsen har bestemt i de aktuelle sakene. Dette kan forstås som at rektors blogg har bidratt med en flatere kommunikasjonsstruktur ved Bloggerud skole.

Når det gjelder hvordan rektors blogg kan mediere prosesser i forhold til disiplinen felles visjon så sier Ludvigsen og Hoel (2002) at i forhold til IKT som artefakt så blir IKT noe som man gjør noe med, handler i og gjennom, og som bidrar til å organisere sosial aktivitet. Dette kan forstås som at rektors blogg kan være en artefakt som vi forholder oss til og samspiller gjennom. I forhold til kommunikasjonens dialogiske prinsipp viser Säljö (2006) til Rommetveit og sier at det blir opprettet et mellommenneskelig kommunikativt rom der to parter orienterer seg mot hverandre og etablerer en delt forståelse av en hendelse. Noen av samtalene på bloggen korrigerer evalueringen av for eksempel PALS-prosjektet. Elevene sine tilbakemeldinger om at det opprinnelige fokuset på belønning gradvis har blitt et negativt fokus på konsekvenser korrigerer de andre uttalelsene om at PALS bare er positivt. Jeg opplever dermed at den felles forståelsen blir korrigert og etablert. Dette kan bety at rektors blogg kan fungere som dette mellommenneskelige kommunikative rommet og at rektors blogg kan være en læringsstøttende artefakt som kan etablere et felles bilde av organisasjonens aktuelle situasjon samt den fremtidige profil og mål (Senge, 1990).

Et annet moment i forhold til at kommunikasjonskanaler bør være åpne og gjensidige, (Johnston, 2001) er den spesielle detaljen ved rektors blogg i min studie, som skiller den fra de fleste andre løsninger for bloggpublisering (Retteberg, 2008), er at hvem som helst kan starte et nytt innlegg. Det er altså ikke bare rektor som bloggens eier, som kan ta opp saker eller starte en ny tråd. Han styrer ikke dialogen. Empirien viser at ved flere tilfeller er det elevene som har noe på hjertet og henvender seg til rektor på bloggen. Dette gjør at kommunikasjonen kan få en flatere struktur og en mer gjensidig karakter (Duus, 2008, Johnston, 2001). Rektor kan riktig nok sensurere og fjerne innlegg, men sier det bare har skjedd ved et par anledninger. Men jeg ser på denne tekniske løsningen som en styrke i forhold til at rektors blogg kan være en åpne og gjensidig kommunikasjonskanal.

Men når en først ser på publiseringsløsningen, så mangler rektors blogg ved Bloggerud skole en mulighet som er vanlig i mange publiseringsløsninger for blogg; nemlig at den også er sosial ved at den kan ha lenker til andre blogger og på den måten er med på å bygge nettverk (Kristensen, 2008). Om en tenker seg at der med tiden blir opprettet flere rektors blogger, så kan en ha lenker til andre skoler. Da vil alle aktørene kunne se til hvordan ting blir gjort ved andre skoler. Dette kan medføre større gjennomsiktighet og kanskje en fruktbar idéutveksling, ikke bare på tvers av team (Johnston, 2001), men på tvers av skoler og kommuner jfr. Granovetters (1973) nettverksteori om styrken i de svake bånd som er nærmere forklart senere. Samtidig kan flere funksjoner og muligheter med publiseringsløsningen være med på å gjøre bloggen mindre oversiktlig. Dette kan kanskje spesielt gjøre bloggen mindre tilgjengelig for de yngste. Så her må det avveies for og i mot.

Senge (2000) beskriver disiplinen felles visjon som et sett verktøy og teknikker en kan bruke for å bringe sammen håp og ønsker fra alle i skolen slik at de er på linje. Dette er kanskje det funnet med sterkest samsvar i min studie. Hele samarbeidet forut for utforming av ny visjon og det videre arbeidet som førte til opprettelse av bloggen og ikke minst hyppig og regelmessig drift av rektors blogg med gjensidig dialog, drevet av ønsket og visjonen om en sterkere samhandlingsstrategi mellom skole og hjemmene, kan forstås som at denne skolen har jobbet målrettet og at der har vært samsvar

mellom ord og handling. Som Roald (2006) var inne på, blir foreldre og elever sett på som aktivt involverte deltagere i skolens utviklingsoppgaver – altså aktive og ansvarlige ”borgere” i et skolefelleskap. Dette kan forstås som om vår rektors blogg er en åpen og gjensidig kommunikasjonskanal mellom mange av skolens aktører og at rektors blogg kan være et verktøy som kan bringe sammen skolens aktører og være med på å få de på linje.

5.5 Bloggen som arena for gruppelæring

Selv om rektor ble oppfordret til å opprette rektors blogg, så rektor en spesiell verdi i dette med toveis kommunikasjon, og det tiltalte rektor at en kunne få respons på en ytring. Og ved gjennomlesing av bloggen opplever jeg at rektor tar i mot og anerkjenner bidrag fra flere leire. Foreldre kommer med ros og elever kommer med både ros og spørsmål. Andre rektorer kommer innom og kommenterer. Den australske studien (Johnston, 2001) sier at det er viktig med anerkjennelse av bidrag fra alle andelshavere i skolen, og Dysthe (1996) legger vekt på at det er når ulike stemmer deltar i dialogen og interagerer at det skjer noe mer enn reproduksjon. Duus (2004) mener at ledere som begynner å blogge signaliserer et ønske om mer dialog og åpenhet. Bloggen har i seg selv en stor signalverdi som utstråler villighet til debatt og dialog og kan gi medarbeiderne en følelse av større innflytelse, som igjen kan føre til større arbeidsglede og lojalitet. Rektors uttalelser kan forstås som et ønske og en anerkjennelse av bidrag. Senge (1990) sier at disiplinen gruppelæring begynner med dialog. Gruppen skal lære gjennom den åpne og frie dialogen. Og i empirien ser vi at rektor ikke deltar alene på bloggen: spesielt elever, men også foreldre og andre rektorer deltar.

Kommunikasjonen på bloggen viser at de fleste som skriver innlegg eller kommentarer, er i tillegg til rektor selv: elever, foreldre og andre rektorer. Altså personer utenfor skolens ledelse. Retteberg (2008) viser til Mark Granovetters (1973) teori om styrken i de svake bånd når hun forklarer bloggen som sosialt medium. Det er størst sannsynlighet for å lære noe nytt når vi kommuniserer med noen vi ikke kjenner så godt fra før. Jeg tenker at nettopp dette med styrken i de svake bånd er sentralt for å forstå potensialet for nettverksbygging og læring via rektors blogg. Ved å blogge vil

rektor kunne komme i dialog med andre grupper i skolen og høre synspunkt som nære medarbeidere muligens ikke ville ha presentert. Dette kan bety at sjansen for at rektor og hans publikum vil lære noe nytt er større med rektors blogg enn uten.

Rektors blogg har innlegg som kommenteres av elever og foreldre. Den fremstår som en sosial arena ved Bloggerud skole der det foregår samhandling og kollektive prosesser. Og fra et sosiokulturelt perspektiv som ser på læring som et grunnleggende sosialt fenomen (Erstad, 2005), kan dette bety at rektors blogg øker skolens mulighet for læring.

Noen av innleggene på bloggen står uten svar eller kommentarer. Dette er ofte innlegg der rektor informerer i en refererende stil. Bakhtin er opptatt av motsetningene mellom dialog og monolog og mener vi må etterstrebe dialog i mange sammenhenger (Iglund og Dysthe, 2001). Rommetveit (2001) peker på at når en av dialogpartnerne har fullstendig kontroll over samtalen, kan det være en effektiv sperre mot reell dialog. De temaene som fremstår som uimotsagte eller ukommenterte er når rektor vil informere om noe som allerede er bestemt av skolen, kommunen eller andre. For meg fremstår disse som eksempel på en informerende monolog som kanskje bare kunne ha vært lagt inn på skolens hjemmeside som en informativ nyhetssak. Om rektor søker dialog i disse sakene, burde kanskje presentasjonen eller tilnærming vært noe annerledes. Rektor har her en utfordring i forhold til å treffe sitt publikum i form av hvilke tema han tar opp, det være seg overfor elever, foreldre eller andre, og ikke minst hvordan disse temaene tas opp. Den australske studien (Johnston, 2001) har også konkludert med at hvis kommunikasjonen mellom skolen og foreldrene primært bare flyter en vei, og der er få prosedyrer på plass for å la et større utvalg av foreldre komme til orde, er det lite sannsynlig at organisasjonslæring finner sted. Dette kan derfor bety at noen emner der den ene part har for mye kontroll over dialogen, ikke egner seg for en åpen og gjensidig dialog på rektors blogg.

Men hva når rektor åpner for en dialog der alle kan være med uten å risikere noe eller måtte kunne for mye om temaet? Elever kommer med ønsker vedrørende det være seg uteområder eller regler ved skolen, og rektor svarer alle på en vennlig og høflig

måte. Ved et par anledninger har han blitt utfordret på bloggen til å vurdere alternative løsninger i bestemte saker ved skolen. Rektors blogg i min studie har en spesiell teknisk løsning som gjør at hvem som helst kan starte et nytt emne og stille spørsmål til rektor. Dette mener jeg nesten er en forutsetning for at kommunikasjonen skal flyte fritt begge veier som den australske studien er inne på (Johnston, 2001).

Dysthe (1996) viser til Luckman, som hevder at asymmetri i kunnskap er selve grunnlaget for dialog, for det ville vært liten vits i å kommunisere i det hele dersom vi alle visste og kunne det samme. At rektor i egenskap av å være skolens leder har mer kunnskap og reell innflytelse enn andre i forhold til avgjørelser ved skolen, mener jeg er hevet over enhver tvil, men rektor sier at han ønsker innspill fra foreldre og skulle ønske at de gjerne hadde vært enda mer aktive. Det asymmetriske forholdet mellom rektor på den ene siden og de øvrige av skolens aktører på den andre siden, kan være et fruktbart forhold i et skoleutviklingsperspektiv. Her mener jeg at rektor har en utfordring i forhold til hvordan det blir lagt opp til dialog. Kanskje han bør gå ut og søke råd på rektors blogg på et tidligst mulig tidspunkt i prosesser, slik at der faktisk er en reell mulighet for dialog og innflytelse fra skolens aktører. Empirien viser at de fleste innleggene har svar og kommentarer selv om ikke de er like lange eller utfyllende. Rektor sier at dette er viktige samtaler som mest sannsynlig ikke ville ha funnet sted om ikke bloggen eksisterte. Mye av dialogen og kommunikasjonen på rektors blogg kan tolkes som åpen og gjensidig selv om rektor ofte sitter på mer kunnskap enn for eksempel sine elever og der dermed oppstår asymmetri i dialogen. Jeg ser også denne asymmetrien som en motiverende faktor i forhold til at da kan en påvirke og få til endringer, sånn som elevene som ville ha med rullebrett faktisk oppnådde da de tok opp saken på rektors blogg. Men potensialet til bloggen er nok ennå ikke utnyttet. Rektor sier at han ikke har markedsført bloggen så sterkt og at potensialet nok er større enn det har vist seg til nå.

Rektor har både i intervju og på bloggen fortalt om prosessen frem til utforming av skolens visjon. Glosvik og Roald (2008) fremhever gruppelæring som en prosess der rektor må lede prosesser. Rektors blogg kan forstås som en videreføring og utvidelse av det nevnte samarbeidsprosjektet. Bloggen har i seg et potensial til å bli en ny arena

der rektor leder samarbeidet mellom skole og hjem gjennom dialog. Glosvik og Roald (2008) kommenterer Senges fjerde disiplin i skolesammenheng med at det "å være på linje" gjør det mulig å snakke om felles fortolkning av hendelser og utvikling av felles mål og adferd. Det er altså gjennom "alignment" individet og organisasjonen blir bundne sammen, og at vi handler som kollektivtmedlem og ikke som individ. Jeg mener ikke at det er rektors blogg som har gjort at denne skolens aktører har samarbeidet så bra og kommet seg "på linje", men ønsket om å fortsette å være "på linje" gjorde at rektor så behovet for å ha en kommunikasjonskanal ut til målgruppen, og det ble rektors blogg. I forhold til Säljö (2006) kan rektors blogg forstås som en artefakt hvor dialogen mellom rektor og skolens aktører blir lagret. Denne kunnskapslagringen fungerer etter hvert som en database eller protokoll av svar fra rektor på spørsmål fra elever, foreldre og andre som er tilgjengelig for alle jfr. weblog.

Ved gjennomlesing av bloggen kom jeg ikke over innlegg der en for eksempel presenterte læringsteorier eller ny skoleforskning. Der var rettnok flere innlegg som handlet om PALS, et adferdsprogram skolen jobbet med. Den australske studien (Johnston, 2001) understreker behovet for åpnere linjer mellom universitet og skoler i forhold til å gjøre forskningslitteratur mer tilgjengelig for skolesamfunnet. Jeg opplever rektors blogg som et formålstjenlig forum å formidle slik viten hvor dette også kan luftes og debatteres.

5.6 Bloggen som arena for systemtenkning

Senge (1990) peker på at disiplinen systemtenkning integrerer de andre disiplinene og smelter dem sammen til en enhet av teori og praksis og gir den et helhetlig perspektiv. Kan bloggen være den møteplassen eller arenaen der de andre disiplinene får spillerom? Så langt i drøftingen kan det se ut som om det kan være sånn i denne studien. Rektor viser hvordan hans personlige erfaring og visjon var sentral for opprettelsen av rektors blogg og aktiviteten på bloggen. Det er sannsynlig at bloggen har utfordret både rektors syn på elever og elevenes syn på rektor. Rektors blogg ser ut til å ha vært med på å formidle skolens visjon og kan i seg selv symbolisere visjonen om samarbeid. Rektors blogg kan se ut til å være en åpen og gjensidig kommunikasjonskanal mellom ledelse og elever og mellom skole og hjem. Og dette

kan medføre at rektors blogg kan integrere disiplinene og smelte det hele sammen til en enhet av teori og praksis.

Senge mfl. (2000) refererer til Weick (1969) som sier at alle organisasjoner er et produkt av hvordan medlemmene tenker og samhandler. Dette gjør at all forbedring bør ta utgangspunkt i at det alltid vil eksistere dominerende samhandlingsmønstre og tankemønstre, og det er disse som må bearbeides dersom en organisasjon skal forandre seg - eller lære. Opprettelsen av rektors blogg og aktiviteten på bloggen frem til nå, kan forstås som et klart brudd på de tidligere samhandlingsmønstrene. Den åpne og sosiale bloggen der publikum kan komme med respons (Kristensen, 2007) tilbyr rektor og hans målgruppe et verktøy eller artefakt som kan mediere økt samarbeid og felles forståelse. Den australske studien (Johnston, 2001) sier at kommunikasjonen i skolen må anta kommunikasjonsmåter som ikke er tidligere utprøvd i detalj i organisasjonslæringsprosesser i skoler. Rektors blogg kan være et godt eksempel på en ny og tidligere utprøvd kommunikasjonsmåte i skolen.

I rektors blogg er der innlegg fra både foreldre og elever som kommuniserer at de er stolt av skolen sin. Den australske studien (Johnston, 2001) sier det er viktig at en har utviklet en skole som er integrert i sitt lokalmiljø. Amundsen (2006) peker på at norske bedrifter gjennom blogging opplever forbedret omdømme. I empirien finner jeg at skolen har et bra omdømme i lokalmiljøet. Og forskningen viser at bloggen kan være med på å ytterligere forbedre omdømmet. Dette kan forstås som at rektors blogg kan være med på å styrke skolens omdømme og plass i lokalmiljøet ved å være en virtuell møteplass. Foreldre og elever kommer til orde, og rektor oppfordrer dem til å involvere seg mer i skolen.

Rektor hadde et helt klart ønske i utgangspunktet om å opprette en kommunikasjonskanal overfor skolens foreldre, elever og øvrige aktører og tenkte at rektors blogg kunne være et formålstjenlig medium for den utadrettede kommunikasjonen. Innad i skolen, det vil si mellom lærere og elever, bruker de læringsplattformen Fronter. Det er arbeidet med Fronter som har hatt prioritet ved skolen, men rektor opplever at han gjennom bloggen har fått økt kontakt med

målgruppen; foreldre og elever. Den australske studien (Johnston, 2001) sier at det er viktig at en er klar over internkonteksten gjennom å ha effektive kommunikasjonskanaler. Kommunikasjon som er gjensidig og inkluderende er viktig for å utvikle lærende organisasjoner i skolen. Det kan se ut som om at rektors blogg favner rimelig helhetlig i forhold til at kommunikasjonen skole og hjem i varetas. I tillegg er den åpen for andre og gjerne eksterne aktører som andre rektorer. Dette kan bety at fokuset på rektors blogg blir mer systemisk eller at det er det store bildet eller metanivået det handler om. Rektors ønsker og erfaringer med bloggen kan sammen med teorien bety at rektors blogg har et potensial som en gjensidig og inkluderende kommunikasjonskanal i skolen.

6 Oppsummering

Hovedfunnet i min studie i forhold til hvordan rektors blogg kan bidra i prosessene knyttet til skolen som lærende organisasjon, er at rektors blogg faktisk kan være en mediator for flere av prosessene som kjennetegner skoleutvikling.

I forhold til bloggen som arena for disiplinen personlig mestring mener jeg å ha funnet flere eksempler på samsvar mellom empiri og teori. Det kan se ut som at rektor har en spesiell kompetanse på skole og media som har vært utslagsgivende i forhold til opprettelsen av rektors blogg. Det kan også se ut som om rektor kan ha en sterk personlig drivkraft for læring og utvikling som gjorde at han strakk seg for å yte og at han har en klar idé om hva slags skole han har lyst til å lede. Der er også funn som tyder på at rektor gjennom bloggen arbeider effektivt med den aktuelle situasjonen og har en velutviklet personlig visjon. Jeg fant også funn som tyder på at rektor ved å blogge oppfattes som en rollemodell for andre rektorer. Og jeg mener å ha funnet at det er meget sannsynlig at rektor har inntatt en lærende posisjon ved å begynne å blogge. Det kan også tyde på at bloggen gir rektor en positiv bekreftelse på sitt arbeid.

I forhold til bloggen som arena for disiplinen mentale modeller så mener jeg å ha funnet at dialogen på bloggen har påvirket både elevenes og rektors mentale modeller av hverandre. Men her har min studie bare intervjudata fra rektor, og derfor kan jeg ikke være for konkluderende på elevenes vegne, men ut i fra dialogen på bloggen kan

det se slik ut. Det kan også se ut som om rektors blogg har brutt ned etablerte modeller og forestillinger som hindrer nytenkning. Jeg mener også å ha funnet at rektor gjennom opprettelsen av rektors blogg har stilt spørsmål ved hvordan ting blir gjort og viser at det kan finnes bedre løsninger. Det kan også tyde på at rektor på rektors blogg har fått utfordret sine egne tenkemåter.

I forhold til bloggen som arena for disiplinen felles visjon så mener jeg å ha funnet at rektors blogg kan fungere som en artefakt som symboliserer skolens visjon om åpenhet og samarbeid. Den kan også være et mellommenneskelig kommunikativt rom for dialoger og samtaler om skolens visjon. Rektors blogg kan være en læringsstøttende artefakt som kan etablere et felles bilde av organisasjonens aktuelle situasjon samt den fremtidige profil og mål.

Jeg mener å ha funnet at selve opprettelsen av rektors blogg er en direkte videreføring av skolens tidligere samarbeid om skolens visjon. Jeg mener å ha funnet at vår rektors blogg er en åpen og gjensidig kommunikasjonskanal mellom mange av skolens aktører, og at det er ting som tyder på at rektors blogg kan være et verktøy som kan bringe sammen skolens aktører og være med på å få de på linje. Det kan også se ut som om rektors blogg kan være en velfungerende kobling mellom rektor og foreldre og spesielt elever som styrker samarbeidet mellom skole og hjem. Jeg mener også å ha funnet at rektors blogg sannsynligvis kan gi en flatere kommunikasjonsstruktur i skolen. Der er også funn som tyder på at sannsynligheten for at skolens aktører lærer noe nytt er større gjennom rektors blogg.

I forhold til bloggen som arena for disiplinen gruppelæring så mener jeg at jeg har gjort funn som tyder på at rektor på rektors blogg har anerkjent bidrag i fra mange andelshavere i skolen, og det kan også se ut som om rektors blogg fungerer best når det er ut i fra et sosiokulturelt perspektiv på læring, er sosial samhandling med en utfordrende dialog. Det er også mye som tyder på at rektors blogg ofte har en åpen og gjensidig dialog og kommunikasjon. Men her kan det tyde på at en bør søke dialog og unngå monolog. Studien viser at innlegg med informasjon som ikke inviterer til dialog, ofte ikke blir besvart eller kommentert. Dette er et funn det er verdt å merke seg og

som antyder at man kanskje bør være bevisst på hvor man publiserer slik informasjon og eventuelt gjør det på en annen arena.

Der er også funn som tyder på at mulighetene for organisasjonslæring er til stede når kommunikasjonen på rektors blogg flyter begge veier. Jeg mener å ha funnet at rektors blogg har et potensial i seg til å være en samarbeidsarena mellom skole og hjem. Det kan se ut som om rektors blogg har i seg muligheten for å fungere som en arena for kunnskapsdeling og kunnskapsformidling.

I forhold til bloggen som arena for systemtenkning har jeg funnet at det kan se ut som at rektors blogg kan være en møteplass eller arena der de andre disiplinene integreres og får spillerom. Jeg finner det også som meget sannsynlig at rektors blogg har et potensial som en gjensidig og inkluderende kommunikasjonskanal i skolen. Jeg mener å ha funnet at rektors blogg kan være et medium som kan bryte tidligere samhandlingsmønstre og at den er en ny og tidligere uprøvd kommunikasjonsmåte.

I forhold til hvordan rektors blogg kan være en arena for å synliggjøre en visjon for utvikling og integrering av IKT på tvers av undervisningstilbud både i og utenfor skolen, så mener jeg å ha funnet at rektors blogg kan utvikle og integrere IKT på tvers av undervisningstilbud. Og jeg mener å ha funnet at rektors blogg kan fungere som en læringsstøttende artefakt på tvers av fag.

Jeg har ikke funnet noe som tyder på at rektors blogg har hatt effekt på lærernes bruk av IKT, men jeg mener at rektors blogg kan sees på som et godt eksempel på hvordan en skoleleder går foran med et godt eksempel i bruk av IKT og nye medier.

6.1 Konklusjon

Denne oppgaven har forsøkt å se på hvordan rektors blogg kan være en mediator for skoleutvikling. Dette er en liten studie, og en skal være forsiktig med å trekke for bastante konklusjoner på bakgrunn av materialet, men der er noen aspekter ved denne nye praksisen med rektors blogg jeg finner interessante.

Så hvordan kan rektors blogg være en mediator for skoleutvikling? Hvordan kan rektors blogg bidra i prosessene knyttet til skolen som lærende organisasjon? På bakgrunn av funnene i studien, kan det tyde på at rektors blogg kan være en arena som medierer flere av de disiplinene eller prosessene som kjennetegner skolen som en lærende organisasjon. Først og fremst har rektors blogg et potensial som åpen og gjensidig kommunikasjonskanal for samarbeid mellom skole og hjem som utfordrer etablerte modeller og forestillinger som kan hindre nytenkning.

Rektors blogg kan også gi en flatere kommunikasjonsstruktur i skolen og øke sannsynligheten for at deltakerne lærer noe nytt. Rektors blogg har i min studie vært en arena der rektor har inntatt en lærende posisjon.

Studien antyder at rektors kompetanse i forhold til IKT og media er viktig for å se mulighetene i forhold til rektors blogg og ikke farene. Det kan i min studie også se ut som om det er en fordel om der allerede er tilstede samarbeidsprosesser mellom skole og hjem forut for opprettelsen av rektors blogg.

Min studie har ikke kunnet vise til at lærerne har tatt etter rektors bruk av sosiale medier i skolen, men det kan se ut som om rektors blogg har gjort inntrykk utenfor skolen og vært et godt eksempel på at en skoleleder har gått foran med et godt eksempel i bruk av IKT og nye medier.

Det kan muligens hevdes at dette kaset har unike verdier av generell offentlig interesse siden det er snakk om et nytt fenomen man tidligere ikke har sett på. Studien viser til suksesskriterier det er viktig å tenke på for en rektor som lurer på å blogge. Og temaene som jeg har tatt opp kan være av interesse for andre i forhold til tema som skoleutvikling, skoleledelse og IKT.

Om jeg skal peke på en mulig svak side ved studien, så ser jeg at flere informanter og blogger, kunne ha bidratt med å gi et mer detaljert bilde av mulighetene ved rektors blogg. Det kunne gjort det lettere å finne eksempler og kontraster på hva som kan fungere bra og hva som fungerer mindre bra. En forskningsdesign med et

spørreskjema til lærerne ville kanskje ha kunnet sagt noe om hvordan lærerne opplever rektors nye praksis. Også et spørreskjema til foreldre og elever kunne bidratt med data om og fra bloggens målgruppe.

Samtidig mener jeg at min informant og hans blogg har bidratt med en rik skildring av fenomenet og noen av de muligheter rektors blogg kan by på i skolen. Rektors blogg i min studie har også vært i kontinuerlig drift i hele to år, og jeg ser på det som en styrke for studien at rektors erfaringer er gjort over et lengre tidsrom.

6.2 Implikasjoner – videre forskning

Innledningsvis stilte jeg spørsmålet om rektorer som blogger kan være en ny praksis som lett kan tilpasses alle skoler? Ut i fra funnene i studien vil jeg peke på noen suksesskriterier knyttet til denne praksisen som det er viktig å tenke på for en rektor som lurer på å blogge. Man bør definere sitt behov; hvorfor opprette rektors blogg? Er det fordi det er trendy eller har rektor et ønske om dialog? Hvem er målgruppen? Elever, foreldre, lærere eller for eksempel andre rektorer? Hvilken kompetanse har man allerede på plass? Man bør være digitalt kompetent og komfortabel med å være synlig på nettet. Kommunikasjon og dialog mellom skole og hjem er sentralt. Er der allerede på plass gode samarbeidsrutiner mellom skole og hjem som kan forsterkes med rektors blogg? En bør også tenke helhet og se på rektors blogg som en integrert del av all informasjons- og kommunikasjonsformidling ved skolen. Hvilke nye muligheter kan rektors blogg by på? Mange publiseringsløsninger for blogger tillater bare eieren av bloggen å starte et nytt emne mens hvem som helst kan kommentere. For å sikre en enda friere kommunikasjonsflyt og en åpen og gjensidig kommunikasjon, kan det være lurt å gjøre som rektor i min studie: åpne for at hvem som helst kan starte et nytt emne og derfor utfordre rektor. Om man virkelig ønsker en god dialog, bør man skrive innlegg der leserne inviteres inn, stiller spørsmål eller undrer seg. Man bør unngå for lange og tunge innlegg som kan oppfattes som monologer, men presenter gjerne ny forskning om skolen og få til en dialog om det. Et annet viktig kriterium er at bloggen må holdes i live med hyppig og jevnlig publisering. I forhold til personvern kan elever bruke psevdonym eller bare fornavn. Om publiseringsløsningen

kan tilby publisering av bilder og video, så kan det øke interessen for bloggen, men da bør man samtidig tenke mer på personvern.

Begrensningene i en masteroppgave gjorde at der var aspekter en ikke fikk tid til å se nærmere på. Denne studiens synsvinkel var rektors, men fremtidige studier kunne ha sett på erfaringene skolens øvrige aktører har gjort. Opplever foreldrene at kommunikasjonen med skolen ved rektor har blitt bedre? Hvorfor eller hvorfor ikke, hva savner de? Hvordan opplever elevene denne nye kommunikasjonskanalen? Har de fått økt medvirkning? Hva med lærerne? Ser de på rektor som en motivator eller læringsleder som går foran med et godt eksempel? Hva med andre rektorer, har de blitt inspirert av sin kollega? Den nye digitale medievirkeligheten utfordrer og byr på spennende muligheter på mange nivå i skolen som man bør se nærmere på.

7 Litteraturliste

Amundsen, M. H. (2006). *Corporate blogging in norway : An empirical investigation into the use of corporate blogs in norwegian organizations*. Oslo: M.H. Amundsen.

Arneseth, H. C., Hatlevik, O., Kløvstad, V., Kristiansen, T., & Ottestad, G. (2007). *ITU monitor 2007 skolens digitale tilstand 2007*. Oslo: Universitetsforlaget.

Duus, R., Jørgensen, K., Bie, E., & Gottlieb, F. (2008). *Corporate blogging i forsvaret - blogging i et strategisk perspektiv*. Roskilde: Roskilde Universitets Center. Hentet 27.5.2010 fra <http://diggy.ruc.dk:8080/bitstream/1800/3186/1/Endeligt%20proiekt.pdf>

Dysthe, O. (1996). *Ulike perspektiv på læring og læringsforskning*. Oslo: Cappelen akademisk forl.

Dysthe, O. (1999). Ulike teoriperspektiv på kunnskap og læring. *Bedre Skole*, (03)

Dysthe, O. (2001). *Dialog, samspel og læring*. Oslo: Abstrakt forl.

Erstad, O. (2004). *Piloter for skoleutvikling : Rapport for forskningen i PILOT 2000-2003*. Oslo: Forsknings- og kompetansenettverk for IT i utdanning : Unipub.

Erstad, O. (2005). *Digital kompetanse i skolen : En innføring*. Oslo: Universitetsforl.

Everett, E. L. (2004). *Masteroppgaven : Hvordan begynne - og fullføre*. Oslo: Universitetsforl.

Flaaten, M. H. (2005). *Bloggens komplekse natur - en kvalitativ undersøkelse om weblogens rolle som identitetsskaper og nettverksbygger*. Oslo: Universitetet i Oslo.

Glosvik, Ø., & Roald, K. (2008). *Nokre teoretiske perspektiv på leiing av lærande skular - undervegstekstar No. 8*. Sogndal: Høgskulen i Sogn og Fjordane, Avdeling for lærerutdanning og idrett. Hentet 27.5.2010 fra https://www.bergen.kommune.no/bk/multimedia/archive/00045/Roald_Glosvik_Persp_45153a.pdf

Granovetter, M. (1973). The strength of weak ties. *American Journal of Sociology*, 78(6), 1360-1380.

Hentet 27.5.2010 fra

<http://www.stanford.edu/dept/soc/people/mgranovetter/documents/granstrengthweakties.pdf>

Irgens, E. J., Skaalvik, E. M., & Andreassen, R. (2009). *Skoleledelse : Betingelser for læring og ledelse i skolen*. Trondheim: Tapir akademisk forl.

Johnston, C., & Caldwell, B. (2001). Leadership and organisational learning in the quest for world class schools. *The International Journal of Educational Management*, 15(2), 94-102.

Kristensen, T., & Madsen-Mygdal, T. (2007). *Weblogs*. København: Børsens Forlag.

Kvale, S., Rygge, J., Brinkmann, S., & Anderssen, T. M. (2009). *Det kvalitative forskningsintervju* (2 utg ed.). Oslo: Gyldendal akademisk.

Lillejord, S. (2003). *Ledelse i en lærende skole*. Oslo: Universitetsforl.

Ludvigsen, S. R., & Hoel, T. L. (2002). *Et utdanningssystem i endring : IKT og læring*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Mann, C., & Stewart, F. (2000). *Internet communication and qualitative research : A handbook for researching online*. London: Sage.

Newson, A., Patten, J., & Houghton, D. (2009). *Bloggning and other social media : Exploiting the technology and protecting the enterprise*. Farnham: Gower.

Oecd. (2008). *Improving school leadership*. Paris: Oecd.

Postholm, M. B. (2005). *Kvalitativ metode*. Oslo: Universitetsforl.

Program for skoleutvikling - programbeskrivelse 2005-2008(2005). Utdanningsdirektoratet. Hentet 25.1.2010 fra http://www.udir.no/upload/skoleutvikling/programbeskrivelse_skoleutvikling.pdf

- Rettberg, J. W. (2008). *Blogging*. Cambridge: Polity Press.
- Ringdal, K. (2007). *Enhet og mangfold : Samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode* (2 utg ed.). Bergen: Fagbokforl.
- Roald, K. (2006). Organisasjonslæring - eit fruktbart perspektiv på skoleleiing? In G. Skedsmo, G. Langfeldt & K. Sivesind (Eds.), *Utdanningsledelse* (pp. 148-165). Oslo: Cappelen akademisk forl.
- Rognaldsen, S. (2008). *Skoleutvikling : Skolen som lærende organisasjon og skolelederne som pedagogiske ledere*. Bergen: Fagbokforl.
- Røvik, K. A. (2007). *Trender og translasjoner : Ideer som former det 21. århundrets organisasjon*. Oslo: Universitetsforl.
- Säljö, R. (2006). *Læring og kulturelle redskaper : Om læreprosesser og den kollektive hukommelsen*. Oslo: Cappelen akademisk forl.
- Senge, P. M. (1994). *The fifth discipline fieldbook : Strategies and tools for building a learning organization*. London: Nicholas Brealey Publ.
- Senge, P. M. (1999). *Den femte disiplin : Kunsten å utvikle den lærende organisasjon*. Oslo: Egmont Hjemmets bokforl.
- Senge, P. M. (2000). *Schools that learn*. London: Nicholas Brealey.
- Skedsmo, G., Langfeldt, G., & Sivesind, K. (2006). *Utdanningsledelse*. Oslo: Cappelen akademisk forl.
- Skoleledelse i endring*(2004). . Oslo: Utdanningsforbundet.
- Søby, M., Kløvstad, V., Kristiansen, T., Erstad, O., & Forsknings- og kompetansenettverk for IT i utdanning. (2005). På vei mot digital kompetanse i grunnopplæringen.2/2005, 154.
- Stake, R. E. (1995). *The art of case study research*. Thousand Oaks, Calif.: Sage.

- Stock, M. J. (2009). *The school administrator's guide to blogging : A new way to connect with the community* Rowman & Littlefield education.
- Stundal, K. (2008). *Ledelse for læring i et digitalt samfunn : En casestudie av rektors rolle i et digitalt skoleutviklingsprosjekt i det nasjonale programmet "kunnskapsløftet - fra ord til handling"*. Oslo:
- Tømte, C. (2006). *Forskning viser 6 - skoleledelse og IKT*. Universitetet i Oslo: ITU.
- Torgersen, G., & Vavik, L. (2004). *Forskningsmetode i IKT-pedagogikk : Om å drive FoU i pedagogisk bruk av IKT : En studie- og aktivitetsbok for lærere og ledere i skole og opplæring*. Stjørdal: Læringsforl.
- Wyld, D. C. (2008). Blogging from the top: A survey of higher education leaders' use of web 2.0 technologies. In M. Iskander (Ed.), *Innovative techniques in instruction technology, E-learning, E-assessment, and education* (pp. 106-111). Dordrecht: Springer Science+Business Media B.V.
- Yin, R. K. (2003). *Applications of case study research* (2nd ed.). Thousand Oaks, Calif.: Sage Publications.
- Yin, R. K. (2003). *Case study research : Design and methods* (3rd ed.). Thousand Oaks, Calif.: Sage.
- Østerud, S. (2009). *Enter : Veien mot en IKT-didaktikk*. Oslo: Gyldendal akademisk.

8 Figurliste

Figur 5 Rektors blogg som arena for Senges fem disipliner for en lærende organisasjon	s8
Figur 6. Vygotskys opprinnelige idé om mediering (Säljö, 2006:25).....	s16
Figur 7 IKT som primær, sekundær og tertiær artefakt.....	s21
Figur 8 Senges fem disipliner: Personlig mestring(PM), Mentale modeller(MM), Felles visjon(FV), Gruppelæring(GL) og Systemtenkning(ST).....	s23

9 Vedlegg

9.1 Intervjuguide

Spørsmål rundt rektors blogg

Takk for at du tar deg tid til å besvare mine spørsmål om rektors blogg. Spørsmålene står i kolonnen til venstre, og du kan svare i kolonnen til høyre. Ferdig besvart intervjudokument returneres som vedlegg i e-post til: sveinung.igesund@gmail.com innen tirsdag den 23. mars.

Alle opplysninger som samles inn blir behandlet konfidensielt og slettes når oppgaven er slutført.

<i>Spørsmål</i>	<i>Det er fint om du bruker eksempler og konkrete erfaringer for å belyse temaene vi snakker om. Det er din egen opplevelse rundt det å opprette og drive rektors blogg jeg ønsker å få frem. Det er rektors perspektiv som er i fokus. I og med at avstanden mellom intervjuer og intervjuobjekt fører til at en bl.a. mister kroppsspråk og nyanser i talespråket, er det fint om en kan nyansere svarene med tanke på dette.</i>
A	Tema: Bakgrunn
1	Fortell om deg selv: Bakgrunn, utdanning, erfaring, alder etc.
2	Hvor lenge har du vært ved denne skolen?
3	Har du vært rektor lenge?
4	Hvordan vurderer du din egen IKT/digitale kompetanse?
5	Hvordan ble visjonen "Sammen – for trygghet, trivsel og læring" utformet? Hvem var med i prosessen?
B	Tema: Motivasjon
6	Hvorfor begynte du å blogge?
7	Har du andre blogger?
8	Hvor lenge har du blogget?

9	Ble opprettelse av bloggen diskutert med noen i forkant?	
10	Er opprettelsen av bloggen et resultat av tidligere prosesser ved skolen?	
11	Hvor ofte publiserer du på bloggen?	
12	Hva er det med blogging som tiltaler deg?	
13	Hvilke event. motforestillinger hadde du før du gikk i gang med bloggen?	
14	Hvem tenkte du var målgruppen på forhånd?	
15	Hvordan ser du på bloggen i forhold til læringssyn/teori?	
16	Hvordan kan opprettelsen av bloggen sees på i sammenheng med L06 og begrepet <i>digital kompetanse</i> ?	
C	Tema: Ny praksis	
17	Hvordan opplever du at du selv har inntatt en lærende posisjon ved å sette i gang ny praksis?	
18	Hvordan opplever du handlingsrommet som rektor har til å prøve og feile i utforskningen av ny praksis?	
19	Hvordan ser du på deg selv som endringsagent i skolen med denne bloggen?	
20	Hvordan opplever du bloggen som en åpen og gjensidig kommunikasjonskanal?	
21	Hvordan ser du på bloggen i forhold til å fornye skolen og tilpasse den samfunnet?	
22	Hvordan utfordrer bloggen deg i forhold til disse kompetanseområdene: a)-Ledelse b)-Pedagogikk c)-Teknologi	

23	Hvordan ser du bloggen som et redskap for å øve elevenes og skolens digitale kompetanse?	
24	Hvordan ser du på bloggen som et ledd i skoleutvikling/omstilling?	
25	Fortell om det rent praktiske rundt bloggen, hvem gjør hva og hvordan?	
26	Foregår det sensur av bloggen?	
27	I hvilken grad blir elever eller lærere oppfordret i undervisningstiden til å delta på bloggen?	
28	Har dere egne retningslinjer for hva bloggen skal ta opp?	
D	Tema: Erfaringer	
29	Har bloggen svart til forventningene?	
30	Har målgruppen vist seg å bli en annen enn først antatt?	
31	Har bloggen styrket din skole på noen måte?	
32	Har bloggen påvirket ditt personlige engasjement i skolehverdagen?	
33	Opplever du økt kontakt med målgruppen/e?	
34	Opplever du at du mer synlig etter at du begynte å blogge? a)-for elever b)-for lærere c)-for foreldre d)-for andre	
35	Har bloggen ført til mer åpenhet rundt avgjørelser på skolen?	
36	Har du blitt utfordret på bloggen i forhold til å vurdere alternative løsninger i saker?	
37	Opplever du at elevene eller andre har fått lavere terskel for å ta opp saker med deg?	

38	Har bloggen hevet takhøyden for diskusjoner på skolen?	
39	Har bloggen ført til større engasjement i enkeltsaker?	
40	Har bloggen gjort at du føler økt samhørighet med de andre aktørene i skolen? a)-lærere b)-elever c)-foreldre d)-andre rektorer e)-andre	
41	Opplever du at bloggen letter eller øker arbeidspresset?	
42	Er bloggen med på å gi retning til bruk av IKT i skolen?	
43	Har bloggen vært med å styrke det kollektive arbeidet rundt PALS?	
44	Har du sett en økning i lærernes bruk av blogg, wiki eller IKT i undervisningen etter at du begynte å blogge?	
45	<i>Har du fått reaksjoner på at du ved å blogge har vært pioner på ny praksis?</i>	
a	-Fra hvem?	
b	-På hvilket nivå?	
c	-I hvilke saker?	
46	<i>Hvilke erfaringer har du ellers gjort?</i>	
a	-Positive?	
b	-Negative?	
47	Har du opplevd utfordringer i forhold til personvern?	
48	Har du tanker rundt aldersgruppen til dine elever og bloggen?	
E	Tema: Bloggen i	

	organisasjonen	
	Deres skole som organisasjon:	
49	Hvem vil du definere at skolen som organisasjon består av? a)-Ledelse b)-Lærere c)-Elevråd/elevene d)-FAU/Foreldre e)-Lokalsamfunn f)-Kommune g)-Styresmakter h)-Andre?(spesifiser)	
50	For hvem i skolens organisasjon er rektors blogg en møteplass?	
51	Er der aktive lesere av bloggen som du vet ikke skriver innlegg?	
52	Opplever du at lærerne leser rektors blogg jevnlig?	
53	<i>Opplever du bloggen som en viktig arena for:</i>	
a	-Refleksjon?	
b	-Læring, læringsledelse?	
c	-Formidling av skolens visjon?	
d	-Formidling av tanker om helhet og sammenhenger/system?	
e	-Deling av kunnskap internt/eksternt?	
f	-Samarbeid?	
g	-Elevmedvirkning?	
h	-Foreldremedvirkning?	
i	-Skole/hjem samarbeid?	

j	-Endring i skolen ?	
k	-Markedsføring av skolen/bedring av omdømme?	
l	-Dialog – internt/eksternt?	
m	-å fremstå som rollemodell/motivator for elever?	
n	-å fremstå som rollemodell/motivator for lærere?	
o	-å fremstå som rollemodell/motivator for foreldre?	
p	-å fremstå som rollemodell/motivator for andre rektorer?	
54	Har bruk av blogg eller wiki som arbeidsmetode i undervisningen vært diskutert i kollegiet?	
55	Har arbeidet med bloggen utfordret eller endret etablerte syn på skolens aktører?	
F	Tema: Kommunikasjon	
56	<i>Har bloggen forbedret skolens kommunikasjon:</i>	
a	Mellom personalet, bestemmende organ eller adm.nivået?	
b	På klientnivået: foreldre, elever og lokalsamfunn?	
c	På det utvidete undervisningsmiljø nivået: andre skoler lokalt, nasjonalt og internasjonalt?	
d	På høyskole/forskningsnivå?	
57	Hvilke andre kommunikasjonskanaler benyttes?	
58	Hvordan vurderer du nytten	

	av kommunikasjon inne i Fronter opp mot den ute på bloggen?	
G	Tema: Sosiale nettverk	
59	Er du med i andre sosiale nettverk på Internett? LinkedIn, Facebook, del&bruk etc.	
H	Teknisk	
60	Opplever du tekniske begrensninger/styrker i den publiseringsløsningen dere benytter?	
61	Er der muligheter for å legge inn lenker, bilder, videoer, kart m.m.?	
I	Evaluerings/veien videre	
62	Har rektors blogg kommet for å bli?	
63	Hvordan ser du for deg rektors blogg fremover? Muligheter, begrensninger, etc.	
64	Er der noen grupper i skolen du ønsker skal bli mer aktive på bloggen?	
65	Vurderes det flere blogger på skolen?	
66	<i>Andre forhold</i> Er det andre forhold du mener kan være nyttig å ta opp, eller noe annet du ønsker å nevne?	
<p>Tusen takk for at du tok deg tid til å besvare spørsmålene! Når du er ferdig å besvare onlineintervjuet, kan du lagre dokumentet lokalt for deretter å returnere det som vedlegg i en e-post til meg: sveinung.igesund@gmail.com</p>		

9.2 Oppfølgingsspørsmål til rektor

Hei igjen!

Jeg kunne tenke meg å stille bare noen få oppfølgingsspørsmål i forhold til det faktum at du har medieerfaring.

1. På hvilken måte tror du at din bakgrunn fra media har påvirket dine valg i forhold til:

- A. At du ikke vegret deg så mye for å opprette rektors blogg?
- B. At du så mulighetene i et nytt medium?
- C. At du er bekvem med å være synlig utad?
- D. Eventuelle andre aspekt?

Hilsen

Sveinung Igesund

9.3 Samtykkeskjema/informasjonskriv til rektor

Informasjonsskriv om undersøkelsen

Forespørsel om å delta i intervju per e-post i forbindelse med en masteroppgave

Jeg er masterstudent i IKT i læring ved Høgskolen Stord/Haugesund og holder nå på med den avsluttende masteroppgaven. Temaet for oppgaven er ”Hvordan kan rektors blogg være en mediator for skoleutvikling?” Jeg skal undersøke en rektors blogg og hvordan denne kan påvirke en skoleutviklingsprosess.

For å finne ut av dette, ønsker jeg å undersøke bloggen din, foreta en dokumentanalyse og intervju deg per e-post. Din blogg er valgt ut som et kasus fordi du har vært tidlig ute med å etablere rektors blogg og derfor sitter på en del viktige erfaringer. Jeg vil undersøke om det å blogge har hatt noe å si i et skoleutviklingsperspektiv.

Du vil få spørsmålene skriftlig på e-post i siste del av januar. Spørsmålene vil dreie seg om erfaringer fra bloggen og refleksjoner rundt dette. Jeg vil eventuelt også komme tilbake med oppfølgingsspørsmål etter det første onlineintervjuet er besvart (også dette per e-post).

Du vil ikke bli personidentifisert verken direkte eller indirekte i oppgaven (Blant annet vil ditt, skolens og bloggens navn bli endret i oppgaven).

Det er frivillig å være med. Du har mulighet til å trekke deg når som helst underveis, innen prosjektstutt 30.06.2011, uten å måtte begrunne dette nærmere. Dersom du trekker deg vil alle innsamlede data om deg bli slettet.

Hvis det er noe du lurer på kan du ringe meg på 93 88 73 73 eller sende en e-post til sveinung.igesund@gmail.com. Du kan også kontakte min veileder Anne Kristin Rønsen ved Høgskolen Stord/Haugesund, Avdeling for lærerutdanning og kulturfag på tlf 53 49 13 30.

Jeg er underlagt taushetsplikt, og prosjektet er meldt til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste A/S.

Dersom du har lyst å være med på intervjuet er det fint om du besvarer denne e-posten.

Med vennlig hilsen

Sveinung Igesund

9.4 Meldeskjema – NSD

Meldeskjema

2008 4

for forsknings- og studentprosjekt som medfører meldeplikt eller konsesjonsplikt

(jf. personopplysningsloven og helseregisterloven med forskrifter)

Kopi av innsendt meldeskjema

Prosjektnummer: 23164

1. PROSJEKTTITTEL		
"Kan rektors blogg være en mediator for skoleutvikling?"		
2. BEHANDLINGSANSVARLIG INSTITUSJON		
Institusjon: Høgskolen Stord/Haugesund		
Avdeling/fakultet: Avdeling for lærerutdanning og kulturfag	Institutt:	
3. DAGLIG ANSVARLIG		
Navn(fornavn og etternavn): Kjellfrid Mæland		
Arbeidssted(avdeling/seksjon/institutt): Avdeling for lærer- og kulturstudier Høgskolen Stord/Haugesund	Akademisk grad: Doktorgrad	Stilling: Førsteamanuensis

Adresse – arbeidssted:		Postnummer:	Poststed:
Postboks 5000		5409	STORD
Telefon:	Mobil:	Telefaks:	E-post:
53491430	99308260	53491301	kjellfrid.maeland@hsh.no
4. VED STUDENTPROSJEKT (studiested må alltid være samme som arbeidssted til daglig ansvarlig)			
Navn(fornavn og etternavn) på student:		Akademisk grad:	
Sveinung Igesund		Lavere grad	
Adresse – privat:		Postnummer:	Poststed:
Kollbudalen 4		5124	MORVIK
Telefon:	Mobil:	Telefaks:	E-post:
93887373			sveinung.igesund@gmail.com
5. FORMÅL MED PROSJEKTET			
Problemstillinger, forskningsspørsmål, eller lignende.	<p>Formålet med prosjektet er datainnsamling i forbindelse med en masteroppgave i IKT i læring.</p> <p>Problemstillingen er om det nye fenomenet rektors blogg kan være en mediator for skoleutvikling. Med utgangspunkt i Peter Senges teorier om den lærende organisasjon, vil prosjektet se om det er mulig å identifisere noen av de fem prosessene som kjennetegner Senges lærende organisasjon gjennom analyse av rektors blogg og et epostintervju med rektor. Det vil være en kvalitativ kasusstudie.</p>		
6. PROSJEKTOMFANG			

☒ Enkelt institusjon ☐ Nasjonal multisenterstudie ☐ Internasjonal multisenterstudie			
Angi øvrige institusjoner som skal delta:			
7. UTVALGSBESKRIVELSE			
<u>Beskrivelse av utvalget.</u> <i>Gi en kort beskrivelse av hvilke personer eller grupper av personer som inngår i prosjektet (f.eks. skolebarn, pasienter, soldater).</i>		Det blir gjort et onlineintervju med oppfølgingsintervju av en rektor samt dokumentanalyse av hans blogg på skolens hjemmeside.	
<u>Rekruttering og trekking.</u> <i>Oppgi hvordan utvalget rekrutteres og hvem som foretar rekrutteringen/ trekkingen.</i>		Først utarbeidet jeg kriterier for utvalgelse ved å bruke teori om Blogging av Rettberg. Deretter søkte jeg etter blogger som fylte disse kriteriene. Etter søking og gjennomlesing av et utvalg av rektorer som blogger valgte jeg en som inneholdt tilstrekkelig med informasjon og som tilfredsstilte de formelle krav til hva en blogg er.	
<u>Førstegangskontakt.</u> <i>Oppgi hvem som oppretter førstegangskontakt med utvalget.</i>		Jeg tok selv kontakt med vedkommende rektor via e-post.	
<i>Oppgi alder på utvalget</i>		☐ Barn (0-15 år)	☐ Ungdom (16-17år)
		☒ Voksne (over 18 år)	
<i>Antall personer som inngår i utvalget.</i>		1	
<i>Dersom det inkluderes personer med redusert eller manglende samtykkekompetanse, beskriv denne del av utvalget nærmere.</i>			
8. INFORMASJON OG SAMTYKKE			

<p><i>Oppgi hvordan informasjon til respondenten gis.</i></p>	<p>☒ Det gis skriftlig informasjon.</p> <p>☐ Det gis muntlig informasjon.</p> <p>Redegjør for hvilken informasjon som gis</p>
	<p>☐ Det gis ikke informasjon. Forklar hvorfor det ikke gies informasjon.</p>
<p><u>Samtykke</u></p> <p><i>Innhentes samtykke fra den registrerte?NB. Se veiledning for krav til samtykke.</i></p>	<p>☒ Ja</p> <p>Oppgi hvordan samtykke innhentes.</p> <p>Dette vil bli innhentet gjennom skriftlig kontakt via e-post.</p>
	<p>☐ Nei</p> <p>Gi en redegjørelse for hvorfor det anses nødvendig å gjennomføre prosjektet uten samtykke fra respondenten.</p>
<p>9. METODE FOR INNSAMLING AV PERSONOPPLYSNINGER</p>	

<p>Kryss av for hvilke datainnsamlingsmetoder og datakilder som skal benyttes</p>	<p>☐ Spørreskjema</p> <p>☒ Personlig intervju</p> <p>☐ Observasjon</p> <p>☐ Gruppeintervju</p> <p>☐ Psykologiske/pedagogiske tester</p> <p>☐ Medisinske undersøkelser/tester</p> <p>☐ Journaldata</p> <p>☐ Registerdata</p> <p>☐ Biologisk materiale</p> <p>☐ Utprøving av legemidler</p> <p>☒ Annen innsamlingsmetode, oppgi hvilken: dokumentanalyse av rektors blogg</p> <p>Kommentar til metode for innsamling av personopplysninger:</p>	
10. DATAMATERIALETS INNHOLD		
<p>Gjør kort rede for hvilke opplysninger som skal samles inn. Legg ved spørreskjema, intervjuguide, registreringsskjema e. a., som foreligger ferdig utarbeidet eller som utkast.</p>	<p>Rektoren vil bli intervjuet om erfaringer og tanker rundt opprettelsen av rektors blogg. Det vil spesielt bli fokusert på teori rundt lærende organisasjoner. Legger ved tentativ intervjuguide.</p>	
<p>Registreres det direkte personidentifiserende opplysninger?</p>	<p>☒ Ja</p> <p>☐ Nei</p>	<p>Hvis ja, oppgi hvilke:</p> <p>☒ Navn, adresse, fødselsdato</p> <p>☐ 11-sifret fødselsnummer</p>
<p>Registreres det indirekte identifiserende personopplysninger</p>	<p>☒ Ja</p> <p>☐ Nei</p>	<p>Hvis ja, oppgi hvilke:</p> <p>Navnet på skolen blir lagret.</p>

<p><i>Behandles det sensitive personopplysninger?</i></p>	<p>☐ Ja</p> <p>☒ Nei</p>	<p>Hvis ja, oppgi hvilke:</p> <p>☐ Rasemessig eller etnisk bakgrunn, eller politisk, filosofisk eller religiøs oppfatning.</p> <p>☐ At en person har vært mistenkt, siktet, tiltalt eller dømt for en straffbar handling.</p> <p>☐ Helseforhold.</p> <p>☐ Seksuelle forhold.</p> <p>☐ Medlemskap i fagforeninger.</p>
<p><i>Behandles det opplysninger om tredjeperson?</i></p>	<p>☐ Ja</p> <p>☒ Nei</p>	<p>Hvis ja, hvordan blir tredjeperson informert om behandlingen?</p> <p>☐ Får skriftlig informasjon.</p> <p>☐ Får muntlig informasjon.</p> <p>☐ Blir ikke informert.</p>
<p>11. INFORMASJONSSIKKERHET</p>		
<p><i>Redegjør for hvordan datamaterialet registreres og oppbevares.</i></p>	<p>☒ Direkte personidentifiserende opplysninger (spesifiser hvilke på punkt 10) erstattes med et referansenummer som viser til en manuell/elektronisk navneliste som oppbevares atskilt fra det øvrige datamaterialet.</p> <p>Oppgi hvordan koblingsnøkkelen lagres og hvem som har tilgang til denne.</p> <p>Navn og e-postadresser ligger tilgjengelig på åpent internett og lagres av meg.</p> <hr/> <p>☐ Direkte personopplysninger lagres sammen med det øvrige materialet.</p> <p>Oppgi hvorfor det er nødvendig med oppbevaring av direkte identifikasjonsopplysninger sammen med det øvrige datamaterialet:</p>	

	☐ Annet Spesifiser:	
Hvordan skal datamaterialet registreres og oppbevares? Sett flere kryss dersom opplysninger registreres flere steder.	☐ Fysisk isolert pc tilhørende virksomheten ☐ Lydoptak ☒ Manuelt/papir ☐ Pc i nettverksystem tilhørende virksomheten ☐ Annet: ☒ Pc i nettverksystem tilknyttet Internett tilhørende virksomheten Hvis annen lagring, beskriv nærmere: ☐ Isolert privat pc ☐ Privat pc tilknyttet Internett ☐ ☐ Behandles lyd/videooptak på pc? ☐ Ja ☒ Nei ☐ Videooptak/fotografi	
Sikring av konfidensialitet.	Beskriv hvordan datamaterialet er beskyttet mot at uvedkommende får innsyn i opplysningene? PC-tilgang er beskyttet med brukernavn og passord, og PC blir tatt med hjem hver dag. I de transkriberte materialet vil der ikke foreligge identifiserbare data.	
Vil prosjektet ha prosjektmedarbeidere som skal ha tilgang til datamaterialet på lik linje med daglig ansvarlig/ student?	☐ Ja ☒ Nei	Oppgi hvilke:
Innhentes eller overføres personopplysninger ved hjelp av e-post/internett/eksternt datanett?	☒ Ja ☐ Nei	Hvis ja, beskriv hvilke opplysninger og hvilken form de har. Intervjuet vil bli sendt pr e-post fra intervjuobjektets e-post.
Vil personopplysninger bli utlevert til andre enn prosjektgruppen?	☐ Ja	Hvis ja, til hvem:

	☒ Nei	
Skal opplysninger samles inn/bearbeides ved hjelp av databehandler?	☐ Ja ☒ Nei	Hvis ja, redegjør for hvem som skal samle inn data og hvilke data dette gjelder:
Hvis multisenterstudie:	Redegjør for hvordan samarbeidet mellom institusjonene foregår. Hvem har tilgang til materialet og hvordan reguleres tilgangen:	
12. VURDERING/GODKJENNING AV ANDRE INSTANSER		
Er prosjektet fremleggelses-pliktig for Regional komité for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk (REK)?	☐ Ja ☒ Nei	Hvis ja, legg ved eller ettersend kopi av tilråding/tillatelse.
Dersom det anvendes biologisk materiale, er det søkt REK om opprettelse av forskningsbiobank?	☐ Ja ☒ Nei	Hvis ja, legg ved eller ettersend kopi av tilråding/tillatelse.
Er det nødvendig å søke om dispensasjon fra taushetsplikt for å få tilgang til data?	☐ Ja ☒ Nei	Hvis ja, legg ved eller ettersend kopi av tilråding/tillatelse.
Er det nødvendig med melding til Statens legemiddelverk?	☐ Ja ☒ Nei	Hvis ja, legg ved eller ettersend kopi av tilråding/tillatelse.
Andre	☐ Ja ☒ Nei	Angi hvem.
13. PROSJEKTPERIODE		

<p>Oppgi tidspunkt for når datainnsamlingen starter – <u>prosjektstart</u> samt tidspunkt når behandlingen av personopplysninger opphører – <u>prosjektslutt</u>.</p>	<p>Prosjektstart (ddmmåååå): 14.12.2009</p> <p>Prosjektslutt (ddmmåååå): 30.06.2011</p>
<p>Gjør rede for hva som skal skje med datamaterialet ved prosjektslutt.</p>	<p>☒ Datamaterialet skal anonymiseres.</p> <p>Gi en redegjørelse for hvordan datamaterialet anonymiseres.</p> <p>Alle personopplysninger, både direkte og indirekte, vil bli slettet.</p> <p>☐ Datamaterialet skal oppbevares med personidentifikasjon</p> <p>Hvor skal datamaterialet oppbevares?</p> <p>Gi en redegjørelse for hvorfor datamaterialet skal oppbevares med personidentifikasjon:</p>
<p>14. FINANSIERING</p>	
<p>15. TILLEGGSOPPLYSNINGER</p>	
<p>16. ANTALL VEDLEGG</p>	
<p>Oppgi hvor mange vedlegg som legges ved meldeskjemaet.</p>	<p>1</p>